

Kritik mot åklagare vid Åklagarmyndigheten, åklagarkammaren i Halmstad, för långsam handläggning av ärenden där målsäganden och/eller den misstänkte var under 18 år m.m.

Beslutet i korthet: Efter en inspektion vid åklagarkammaren i Halmstad beslutade jag att granska handläggningstiden m.m. i åtta ärenden där den misstänkte och/eller målsäganden var under 18 år. I ett av ärendena, i vilket ingen åtgärd syntes ha vidtagits från åklagarens sida under ett drygt år efter det att ett slutdelgivet förundersökningsprotokoll inkommit och där tidsfristen i 2 a § FUK hade överskridits med drygt två år, inledde jag förundersökning om tjänstefel. Sedan åklagaren hörts och delgetts misstanke om brott fann jag emellertid inte längre anledning att fullfölja förundersökningen. Jag riktar i beslutet kritik i varierande grad mot de handläggande åklagarna för att ärendena inte har handlagts med erforderlig skyndsamhet. I beslutet riktar jag även kritik mot kammarchefen. Jag är också kritisk till att ett ärende gällande misstänkt misshandel av ett barn avslutades utan att åtgärder vidtogs för att så långt möjligt försäkra sig om att det inte fanns anledning att fullfölja förundersökningen.

Initiativen

I samband med en inspektion vid Åklagarmyndigheten, åklagarkammaren i Halmstad, i oktober 2009 granskades bl.a. ärenden med misstänkta och/eller målsäganden under 18 år. Granskningen gav anledning att ifrågasätta handläggningstiden i ett flertal ärenden. Jag beslutade emellertid att begränsa min mer ingående granskning till åtta ärenden.

Utredningen

Handlingar i åklagarkammarens ärenden 405A-4366-06, 405A-995-07, 405A-999-07, AM-134603-07, AM-10297-08, AM-127636-08, AM-138964-08 och AM-181211-08 tillfördes JO:s ärenden.

Vid genomgång av handlingarna noterades att i ärende 405A-995-07, som rörde misstanke om sexuellt ofredande och i vilket målsägande var under 18 år, hade en person antecknats som skäligen misstänkt i maj 2007. När ett slutdelgivet förundersökningsprotokoll redovisades till åklagaren i augusti 2008 hade fristen i 2 a § förundersökningskungörelsen (1947:948), förkortad FUK, överskridits med ett år. Därefter hade, såvitt framgick av handlingarna, ingen ytterligare åtgärd

vidtagits innan åtal väcktes ett drygt år senare. Kammaråklagaren AA hade varit förundersökningsledare.

På grund av vad som kommit fram fann jag anledning att anta att tjänstefel enligt 20 kap. 1 § brottsbalken, förkortad BrB, hade begåtts och beslutade därför att inleda förundersökning rörande sådant brott.

Förhör hölls med AA, som underrättades om misstanke om tjänstefel enligt följande gärningspåstående.

En förundersökning ska enligt 23 kap. 4 § andra stycket rättegångsbalken bedrivas så skyndsamt som omständigheterna medger. Av 2 a § FUK, följer att en förundersökning där målsäganden vid tiden för anmälan inte har fyllt 18 år ska bedrivas särskilt skyndsamt, om brottet riktats mot målsägandens liv, hälsa, frihet eller frid och det för brottet är föreskrivet fängelse i mer än sex månader. Förundersökningen ska vara avslutad och beslut fattat i åtalsfrågan så snart det kan ske och inom tre månader efter den tidpunkt då det finns någon som är skäligen misstänkt för brottet. Enligt 1 a § andra stycket FUK har förundersökningsledaren ansvar för förundersökningen i dess helhet och ska se till att utredningen bedrivs effektivt och att den enskildes rättssäkerhetsintressen tas till vara.

AA har sedan den 5 mars 2007 varit förundersökningsledare i ärendet 405A-995-07. Förundersökningen rör bl.a. ett sexuellt ofredande där målsäganden var under 18 år vid tiden för anmälan. AA antecknade en person som skäligen misstänkt den 31 maj 2007. Sedan några utredningsåtgärder vidtagits inkom den 3 augusti 2007 vissa handlingar till åklagarkammaren från polisen. Samtidigt angavs att polisen avvaktade vidare direktiv. Därefter vidtogs inga åtgärder i ärendet förrän den 18 juni 2008. Ett slutdelgivet förundersökningsprotokoll kom in till AA den 28 augusti 2008 och hon fattade beslut i åtalsfrågan den 30 september 2009. Den ovan angivna tidsfristen i 2 a § FUK, som hade överskridits med ett år redan då förundersökningsprotokollet redovisades till AA, kom därmed att överskridas med drygt två år.

AA har genom att dels inte vara tillräckligt aktiv i sitt förundersökningsledarskap sedan hon antecknat en person som skäligen misstänkt, dels inte fatta beslut i åtalsfrågan förrän ett drygt år efter det att det slutdelgivna förundersökningsprotokollet redovisats, åsidosatt sin skyldighet att se till att förundersökningen bedrivs effektivt och i enlighet med föreskriven tidsfrist. Hon har därmed uppsåtligen eller av oaktsamhet vid myndighetsutövning åsidosatt vad som gällt för uppgiften som åklagare.

Gärningen är inte att anse som ringa.

AA vitsordade de faktiska omständigheterna men förnekade brott. Hon uppgav därutöver bl.a. följande. Hon är relationsvåldsspecialist och teamledare för kammarens relationsvåldsteam. Arbetsituationen var under den aktuella tiden mycket ansträngd. Hon påtalade detta, liksom det faktum att hon och de andra åklagarna i hennes team inte kunde hålla lagstadgade frister, för kammarledningen vid ett flertal tillfällen. Under år 2007 och 2008 fanns det inte på kammaren några särskilda bevakningsrutiner för ärenden i vilka målsäganden var under 18 år. Utöver hennes pressade arbetsituation, samverkade flera omständigheter till att den aktuella förundersökningen drog ut på tiden. Även polisen hade en mycket ansträngd arbetsituation. Parallellt med den aktuella anmälan utreddes även annan brottslighet mot den misstänkte och hon bedömde att utredningarna behövde samordnas. I september 2008 uppkom misstanke om att målsäganden varit utsatt för brott även av andra misstänkta. För att kunna bedöma målsägandens tro-

värdighet, ansåg hon att det var viktigt att utreda dessa brottsmisstankar innan åtal väcktes i det aktuella ärendet.

Med hänsyn till vad som kommit fram under utredningen fann jag efter förhöret inte längre anledning att anta att AA eller någon annan person som står under min tillsyn hade gjort sig skyldig till tjänstefel vid sin befattning med ärendet. Jag beslutade därför att lägga ned förundersökningen.

När det gäller övriga ärenden noterades vid en genomgång av handlingarna följande.

405A-4366-06: Ärendet var omfattande och innehöll misstanke om totalt 114 brott. Förundersökningsledare var kammaråklagaren BB. Två anmälningar, K39869-08 och K39870-08, avsåg misshandel och olaga hot mot två pojkar i 15årsåldern, varav den ene var den misstänktes son. Den misstänkte hördes som skäligen misstänkt den 30 december 2008 och anmälningarna kom in till kammaren samma dag. Två dagar senare begärdes den misstänkte häktad för dessa och andra brott. Han försattes på fri fot vid häktningsförhandlingen. Härefter finns inte några diarieförda direktiv eller påminnelser avseende dessa anmälningar förrän den 1 oktober 2009, då BB beslutade att den misstänkte skulle hämtas till förhör och delges misstanke om skadegörelse i samband med misshandeln samt slutdelges förundersökningen.

405A-999-07: Ärendet omfattade flera misstänkta personer och brottsmisstankar, främst avseende skadegörelse i form av klotter. Av brottsmisstankarna avsåg 16 stycken en och samma misstänkt, CC, född i december 1988. Ärendet hade handlagts av olika åklagare, fr.o.m. den 1 mars 2008 av kammaråklagaren DD.

Den första anmälan i ärendet, K4572-07, kom in till åklagarkammaren i mars 2007 och avsåg stöld. Två pojkar som var 16 respektive 17 år var skäligen misstänkta. Förundersökningsprotokoll redovisades till åklagarkammaren den 14 november 2007 och beslut i åtalsfrågan fattades den 26 januari 2009.

Två anmälningar, K3905-05 och K983-07, avseende brott begångna innan CC fyllt 18 år, kom in till kammaren i april respektive juni 2007. Förundersökningsprotokoll i dessa och flera andra ärenden redovisades till kammaren i april 2008. I februari 2009 beslutade DD att förundersökningarna skulle kompletteras genom att den misstänkte skulle delges misstanke om grov skadegörelse i stället för flera fall av skadegörelse. Förhör med den misstänkte hölls i maj och juni 2009. I september 2009 beslutade DD att ärendet skulle slutdelges.

AM-134603-07: Den 4 december 2007 inkom ett ärende gällande misshandel av en 13 år gammal pojke. Ärendet lottades på BB. Hon inledde den 6 februari 2008 förundersökning och satte upp en person som skäligen misstänkt. Under februari och april 2008 hölls flera förhör i ärendet. I augusti 2008 inkom en förfrågan från polisen om vidare direktiv och BB gav direktiv i oktober och november 2008. Förundersökningsprotokoll redovisades i april 2009. I juni 2009 beslutade BB att förundersökningen skulle kompletteras. I slutet av augusti 2009 diariefördes ett

direktiv och i oktober 2009 diariefördes en påminnelse. Det framgår dock inte om dessa expedierades till polisen.

AM-10297-08: Ett ärende rörande sexuellt övergrepp mot barn kom in till kammaren den 16 januari 2008 och lottades på BB. Målsäganden var född år 1995. I mars 2008 inkom en förhørsutskrift till åklagarkammaren från polisen. Den 8 april 2008 inledde BB förundersökning och antecknade en pojke född år 1992 som skäligen misstänkt. Dagen efter diariefördes ett direktiv. Det framgår dock inte om direktivet expedierades till polisen. I slutet av juni 2008 höll polisen ett förhör, vilket inte synes ha redovisats till åklagarkammaren. BB har antecknat i akten att hon lämnade en påminnelse till polisen i juni 2009. Påminnelse är emellertid inte diarieförd. I oktober 2008 diariefördes ytterligare en påminnelse. Det framgår inte om påminnelsen expedierades till polisen.

AM-127636-08: Den 18 augusti 2008 inkom ett ärende rörande misshandel och olaga hot och kammaråklagaren EE övertog förundersökningsledarskapet. Målsägande var två flickor i femtonårsåldern. Den misstänkte hade delgetts misstanke om brotten den 15 augusti 2008. I oktober 2008 och september 2009 expedierade EE direktiv till polisen.

AM-138964-08: Ett ärende om misshandel och olaga hot kom in till kammaren den 5 september 2008 och lottades på AA. Målsäganden var 12 år. Av anmälan framgick att målsäganden kommit till polisstationen tillsammans med sin pappa och anmält att hans mamma och moster misshandlat och hotat honom. AA inledde förundersökning avseende misshandel och gav direktiv till polisen att bl.a. höra målsäganden och dennes pappa. Ett år senare, sista september 2009, hördes pappan och uppgav då bl.a. att han inte hade kontakt med sin son sedan en längre tid tillbaka och att han inte hade sett något av den anmälda misshandeln. Samma dag lade AA ned förundersökningen med motiveringen att brott inte kunde strykas. Något målsägandeförhör kom aldrig att hållas.

AM-181211-08: Den 18 november 2008 inkom ett ärende om sexuellt utnyttjande av barn. Målsägande var två flickor, födda år 1999 och 2000. Dagen efter inledde AA förundersökning, antecknade pappan till en av flickorna som skäligen misstänkt och gav direktiv. Efter att flera utredningsåtgärder vidtagits i november och december 2008, beslutade AA den 29 september 2009 att lägga ned förundersökningen.

Sedan jag lagt ned förundersökningen gällande tjänstefel anmodades Åklagarmyndigheten att lämna upplysningar och yttrande angående handläggningstiden i ärendena samt

- beträffande samtliga åtta ärenden, om berörda förundersökningsledare underrättat kammarchefen om att lagstadgade tidsfrister överskridits eller skulle komma att överskridas i ärendena och i så fall när samt vilka åtgärder som kammarchefen då vidtagit, och

- vilka bevakningsrutiner kammarledningen haft beträffande pågående ärenden med unga lagöverträdare respektive unga målsägande, samt
- anledningen till att målsäganden inte förhöordes i ärende AM-138964-08 och vilka överväganden som gjordes inför beslutet att lägga ned förundersökningen.

Åklagarmyndigheten (vice riksåklagaren FF) kom in med ett remissvar jämte yttranden från chefsåklagaren GG och BB, AA, DD och EE, se bilaga 1-6.

AA bereddes även tillfälle att komplettera de upplysningar hon lämnat vid förhöret och kom in med ett yttrande.

Bedömning

Inledning

Av 23 kap. 4 § andra stycket rättegångsbalken, förkortad RB, framgår att en förundersökning ska bedrivas så skyndsamt som omständigheterna medger. När det, som i de aktuella ärendena, är fråga om en förundersökning där antingen den misstänkte och/eller målsägande inte fyllt 18 år, ställs det upp ett krav på särskild skyndsamhet och tidsfrister gäller också för handläggningen.

En förundersökning mot den som inte fyllt 18 år och som gäller brott på vilket fängelse kan följa ska bedrivas med särskild skyndsamhet. Förundersökningen ska avslutas och beslut i åtalsfrågan fattas så snart det kan ske och senast inom sex veckor från dagen för delgivning av brottsmisstanke enligt 23 kap. 18 § första stycket RB. Tidsfristen får överskridas endast om det är nödvändigt med hänsyn till att den misstänkte ska delta i medling med anledning av brott, utredningens beskaffenhet eller andra särskilda omständigheter (4 § lagen [1964:167] med särskilda bestämmelser om unga lagöverträdare, förkortad LUL).

Om målsäganden vid tiden för anmälan inte fyllt 18 år ska förundersökningen bedrivas särskilt skyndsamt, om brottet riktas mot målsägandens liv, hälsa, frihet eller frid och det för brottet är föreskrivet fängelse i mer än sex månader. Förundersökningen ska vara avslutad och beslut fattat i åtalsfrågan så snart det kan ske och inom tre månader efter den tidpunkt då det finns någon som är skäligen misstänkt för brottet. Tidsfristen får överskridas endast om det är motiverat med hänsyn till utredningens beskaffenhet eller andra särskilda omständigheter (2 a § FUK).

Av förarbetena till 4 § LUL och 2 a § FUK framgår att fristerna endast undantagsvis får överskridas. Personalbrist eller att andra uppgifter anses böra ges företräde är inte godtagbara skäl för att överskrida fristerna (se SOU 2000:42 s. 85 f. samt prop. 1994/95:12 s. 62 f. och 96 f.).

I förundersökningar av nu angivet slag ska, med något undantag, åklagare alltid vara förundersökningsledare (se 3 § LUL och Åklagarmyndighetens föreskrifter och allmänna råd [ÅFS 2005:9] om ledning av förundersökning i brottmål). Av 1 a § andra stycket FUK framgår att det är förundersökningsledarens ansvar att se till

att utredningen bedrivs effektivt och att den enskildes rättssäkerhetsintressen tas till vara.

Jag har under de senaste åren vid upprepade tillfällen haft anledning att kritisera polis och åklagare för handläggningen av ärenden där den misstänkte eller målsäganden är under 18 år (se t.ex. dnr 576-2008, 390-2009, 2812-2009 och 7085-2009, besluten finns tillgängliga på JO:s hemsida, www.jo.se).

Jag vill också redan inledningsvis framhålla att lagstiftaren av flera skäl har ansett det angeläget att dessa förundersökningar bedrivs med särskild skyndsamhet. Vad gäller brott som begås av unga är det särskilt viktigt att tiden mellan brottet och reaktionen inte blir alltför lång utan att sambandet mellan brottet och reaktionen står klart för den unge (se prop. 1994/95:12 s. 26). Till detta kommer att det ofta är en stor påfrestning för ett barn att vara föremål för en brottsutredning. Att utredningen bedrivs med särskild skyndsamhet är därför lika viktigt när resultatet av den blir att förundersökningen läggs ned.

Aspekten att det är påfrestande för ett barn att vara inblandad i en brottsutredning, gäller naturligtvis även då det är målsäganden som är underårig. Även för målsägandens föräldrar kan förundersökningen innebära en påfrestning och de kan under utredningstiden ha svårigheter att fungera i sin föräldraroll – speciellt om en av föräldrarna eller någon närstående person är misstänkt som förövare. Till detta kommer att barn tenderar att glömma snabbare än vuxna (se SOU 2000:42 s. 85).

Med hänsyn bl.a. till det nu anförda kan det inte nog understrykas att det beträffande ärenden med unga misstänkta och/eller unga målsäganden måste ställas särskilt stora krav på aktivitet från förundersökningsledarens sida.

Handläggningen av de granskade ärendena

Iakttagelserna vid inspektionen gav anledning att ifrågasätta handläggningstiden i ett flertal ärenden med misstänkta och/eller målsäganden under 18 år. Jag beslutade emellertid att begränsa min mer ingående granskning till åtta ärenden.

Granskningen ger anledning till följande synpunkter från min sida.

Dokumentation och diarieföring

I flera av ärendena finns brister i dokumentation och diarieföring. I ett av ärendena, 405A-4366-06, är bristerna så allvarliga att det inte har gått att bilda sig en exakt uppfattning om hur ärendet har handlagts. Åklagarmyndigheten har anfört att diarieföringen och dokumentationen har varit påtagligt bristfällig och i vissa fall direkt missvisande samt att det inte gått att bringa klarhet i var delar av akten fysiskt befinner sig. Den brist på ordning som rått i detta ärende är enligt min mening helt oacceptabel och jag utgår från att det numera har bringats ordning i ärendet.

Även om dokumentation och diarieföring inte varit det primära föremålet för min granskning, vill jag i detta sammanhang poängtera vikten av att alla åtgärder som vidtas i ett ärende dokumenteras och diarieförs på rätt sätt. Givetvis ska också

akten och däri ingående handlingar förvaras på ett sådant sätt att den utan svårighet kan återfinnas.

Handläggningstiden

Åklagarna har som främsta förklaring till de långa handläggningstiderna angett att arbetsituationen på kammaren har varit mycket ansträngd. De har även uppgett att de, i generella ordalag eller rörande ett specifikt ärende, har påtalat för kammarchefen att de inte klarade av att hålla föreskrivna frister. Flera av åklagarna har också pekat på att det under stora delar av aktuell tidsperiod saknades rutiner vid kammaren för att identifiera och bevaka ärenden med särskilda skyndsamhetskrav.

Den handläggande åklagaren bär det primära ansvaret för att skyndsamhetskrav efterlevs och tidsfrister inte överskrids. Det är, inte minst i tider av hög arbetsbelastning, särskilt viktigt att åklagaren har i vart fall en övergripande kontroll på de ärenden som han eller hon har ansvar för och regelbundet följer upp behovet av åtgärder i de olika ärendena samt på bästa sätt prioriterar mellan dessa. Då måste givetvis ärenden där särskilda skyndsamhetskrav och tidsfrister gäller ges hög prioritet. Att rutinerna vid kammaren varit bristfälliga eller att kammarchefen på ett övergripande plan har fått kännedom om att tidsfrister överskrids medför således inte att handläggande åklagare kan undgå kritik om det visar sig att handläggningen inte skett i överensstämmelse med gällande rätt. Jag återkommer nedan till frågan om kammarchefens ansvar.

När det gäller de enskilda åklagarnas ansvar har AA varit förundersökningsledare i ärende 405A-995-07, AM-181211-08 och AM-138964-08.

Ärende 405A-995-07 är det ärende i vilket jag inledningsvis nämnde att förundersökning inletts men efter förhör med AA lagts ned. Jag vill emellertid betona att om det i en situation som den aktuella finns anledning att avvakta genomförandet av annan förundersökning innan beslut i åtalsfrågan fattas måste förundersökningsledaren verka för att den utredningen bedrivs med stor skyndsamhet. Den sammanlagda handläggningstiden i ärendet har uppgått till två år och sex månader. En så utdragen handläggningstid är – även med beaktande av omständigheterna i det aktuella ärendet och vad som upplysts om arbetsituationen vid åklagarkammaren – helt oacceptabel.

I ärende AM-181211-08, som rörde misstanke om att två flickor blivit utsatta för sexuella övergrepp av den ena flickans pappa, dröjde det cirka nio månader från det att samtliga förundersökningsåtgärder var genomförda till dess att AA fattade beslut i åtalsfrågan. Hon har uppgett att anledningen till dröjsmålet främst var att en förundersökning avseende våldtäkt mot barn, med samma två flickor som målsägande, pågick med annan person som misstänkt. Ärendena var komplicerade i bevishänseende och hon bedömde att de båda utredningarna skulle samordnas samt behövde tid för att analysera bevisläget. Jag delar i och för sig Åklagarmyndighetens uppfattning att omständigheterna i ärendet har varit sådana att tidsfristen i 2 a § FUK fått överskridas. Som jag nyss sagt måste förundersökningsledaren emellertid verka för att den andra förundersökningen bedrivs med stor

skyndsamt i en situation som den aktuella. Mot bakgrund av brottets karaktär och av att den misstänkte var den ena målsägandes pappa, anser jag att beslut i åtalsfrågan borde ha fattats tidigare. Det är inte rimligt att de inblandade, efter det att ärendet i princip var färdigutrett, tvingades vänta omkring nio månader på beslut.

Ärende AM-138964-08 gällde misstankar om att en tolv år gammal pojke blivit misshandlad och hotad av sin mamma och moster. Efter det att AA gett direktiv om att pojken och hans pappa skulle höras vidtog hon under ett års tid inte några åtgärder som syftade till att se till att polisen vidtog utredningsåtgärderna. En sådan handläggning är givetvis helt oacceptabel (jfr ÅFS 2007:5, Åklagarmyndighetens föreskrifter och allmänna råd om bevakning och uppföljning vid Åklagarmyndigheten av pågående förundersökningar), inte minst när det finns misstanke om att en ung person far illa i sitt hem. Hennes åtgärd att lägga ned förundersökningen utan att höra målsäganden återkommer jag till nedan.

Sammanfattningsvis förtjänar AA allvarlig kritik för bristande aktivitet i de ärenden hon svarat för. I ärende AM-181211-08 har också förekommit brister i dokumentation och diarieföring.

I ärendena 405A-4366-06, AM-134603-07 och AM-10297-08 har BB varit förundersökningsledare. Jag har ovan nämnt de brister som uppmärksammats i frågan om dokumentation och diarieföring i ärende 405A-4366-06. Jag har förståelse för att bristerna medfört att Åklagarmyndigheten inte kunnat bilda sig en mer exakt uppfattning om hur ärendet handlagts. Myndigheten har dock kunnat konstatera att en utredning rörande brott mot två pojkar i 15-årsåldern synes ha varit färdig nio månader innan förundersökningsprotokollet redovisades och åtal väcktes. Tidsfristen hade då överstigits med drygt ett halvår. Vidare har noterats att färdiga förundersökningsprotokoll avseende relativt okomplicerade utredningar blivit liggande lång tid, i ett fall ett år och tre månader, innan beslut i åtalsfrågan fattats.

Det har i ärendena AM-134603-07 och AM-10297-08 dröjt två respektive tre månader innan beslut om att förundersökning skulle inledas har fattats och fristerna har sedan överskridits med omkring ett och ett halvt år. Det har även i dessa ärenden förekommit brister i dokumentation och diarieföring.

Det förstnämnda av dessa ärenden avsåg misstanke om att en 13-årig pojke misshandlats i sitt hem. BB har förklarat att den långa handläggningstiden delvis beror på att målsäganden, i samband med att anmälan gjordes, blev omhändertagen enligt LVU och att hon ville låta pojken "landa" i sin nya miljö innan han hördes en andra gång. Detta är visserligen en sådan omständighet som, enligt min uppfattning, kan medföra att fristen i 2 a § FUK får överskridas. I det aktuella ärendet gick det emellertid ett år och åtta månader mellan de två målsägandeförhören, vilket är fullständigt oacceptabelt. Ett så långt dröjsmål medför i stället att den unge först under lång tid inte får något besked om vad som hänt med anledning av anmälan och att det sedan så långt efteråt kan vara svårt att i detalj minnas vad som hänt samtidigt som minnen kring det inträffade rivs upp.

För dröjsmålen i ovan nämnda ärenden samt bristerna i dokumentation och diarieföring förtjänar BB allvarlig kritik.

I ärende 405A-999-07, som avsåg ett stort antal misstankar rörande i huvudsak skadegörelse, var flera av de misstänkta under 18 år. Från den 1 mars 2008 har DD varit förundersökningsledare. Det har framkommit att ärendet varit mycket omfattande och att successiva brottanmälningar inkommit under ett drygt års tid fram till juni 2008. Jag instämmer i Åklagarmyndighetens bedömning att ärendet varit sådant det funnits skäl att överskrida den i 4 § LUL föreskrivna sexveckorsfristen. Efter sommaren 2008 har det emellertid varit längre uppehåll i handläggningen bl.a. på grund av åklagarens arbetssituation. Utredningsåtgärder som begärdes i början av år 2009 och därefter har även dragit ut orimligt på tiden. Åtal väcktes först i mars 2010. Den sammanlagda handläggningstiden har således blivit oacceptabelt lång.

Det har av DD:s uppgifter framgått att hon, av förbiseende, först 10 månader efter det att hon övertog ärendet i mars 2008 uppmärksammade att det fanns förundersökningsprotokoll som redovisats 14 månader tidigare avseende medmisstänkta brottslighet. Jag instämmer givetvis i vad Åklagarmyndigheten angett om vikten av att det vid kammaren finns rutiner för överlämnande respektive övertagande av ärenden.

DD har vidare uppgett att hon under hösten 2008 påtalade för såväl vice chefsåklagaren som chefsåklagaren att hon inte hann med ärendet. Hon har emellertid inte uppgett vilka besked hon fick annat än att hon i januari 2009, efter att ha påtalat problemet för chefsadministratören, fick en "fredad vecka" för att kunna handlägga ärendet och fatta beslut i åtalsfrågan. Inte heller GG har berört saken. Jag har inte funnit det meningsfullt att ytterligare försöka utreda detta. Jag återkommer nedan till chefsåklagarens ansvar.

DD kan inte undgå kritik för sitt ovan nämnda förbiseende. När de gäller dröjsmålet i övrigt borde DD i vart fall efter januari 2009 mer aktivt försökt se till att de åtgärder hon begärt kom till stånd. I ärendet har också förekommit brister i dokumentation och diarieföring.

När det slutligen gäller ärende AM-127636-08, som rörde misshandel och olaga hot avseende två flickor i femtonårsåldern, återstod endast ett fåtal utredningsåtgärder när ärendet lottades in på åklagarkammaren i augusti 2008. Det dröjde först ett par månader innan EE gav direktiv. Som hon själv uppgett borde hon också när hon gav direktiv uppmärksammat polisen på att ärendet skulle handläggas skyndsamt och, som jag ser det, även på att fristen snart skulle löpa ut. Ärendet blev i stället liggande nästan ett år utan att hon vidtog åtgärder för att skynda på utredningen. Det finns således anledning att rikta kritik även mot EE.

Sammanfattningsvis kan jag således konstatera att det finns anledning att rikta kritik i varierande grad mot handläggningen av samtliga de ärenden som varit föremål för min granskning. Jag har funnit oacceptabla dröjsmål från åklagarnas

sida med att fatta beslut om att inleda förundersökning, lämna direktiv, påminna polisen om givna direktiv samt fatta beslut i åtalsfrågan.

Var vidtagna utredningsåtgärder tillräckliga för att kunna konstatera att förundersökningen skulle läggas ned?

Ärende AM-138964-08 gällde som angetts ovan misstankar om att en 12 år gammal pojke blivit misshandlad av sin mor och moster. Efter att AA inlett förundersökning och lämnat direktiv, bl.a. att förhör med pojken och hans pappa skulle hållas, vidtogs inga åtgärder i ärendet förrän efter ett år. Då hördes pojkens pappa, varefter AA lade ned förundersökningen med motiveringen att brott inte gick att styrka.

AA har uppgett att anledningen till att hon lade ned förundersökningen utan att målsäganden hörts var att det gått så lång tid sedan brottet att det inte längre var meningsfullt att hålla något sådant förhör. Jag har ovan kritiserat

AA för att hon inte påmint polisen om sina direktiv och verkat för att utredningsåtgärderna genomfördes. Om hon hade gjort det hade förhoppningsvis inte den nu aktuella situationen uppkommit.

Åklagarmyndigheten har ansett det vara en utpräglad bedömningsfråga att avgöra om förundersökningen i den uppkomna situationen borde läggas ned. Min uppfattning är emellertid att innan beslut tas att inte höra en ung person i ett sådant fall måste åklagaren försöka klarlägga barnets situation för att utröna om det finns anledning att fortsätta förundersökningen. Detta kan ske t.ex. genom att höra personer i barnets närhet eller genom kontakt med socialtjänsten. När ett sådant underlag väl erhållits finns det däremot utrymme för olika bedömningar i frågan om förundersökningen bör fortsätta. Jag är således kritisk till att förundersökningen lades ned utan att vidare åtgärder hade vidtagits.

Kammarledningens ansvar

Som framgått gav inspektionen vid åklagarkammaren anledning att ifrågasätta handläggningstiden i ett flertal ärenden. Jag har ovan kunnat konstatera att inget av de nu granskade ärendena har handlagts med tillräcklig skyndsamhet. Även andra brister, t.ex. avseende diarieföringen, har uppmärksammats.

Av åklagarnas och kammarchefens yttranden har framkommit att situationen på kammaren har varit påtagligt besvärlig med en mycket tung arbetsbörda. Denna bild bekräftas enligt Åklagarmyndigheten av den områdesansvarige överåklagaren.

Det åligger den handläggande åklagaren att underrätta kammarledningen när ett ärende inte kan handläggas med tillräcklig skyndsamhet. Två av åklagarna har, som jag har uppfattat det, uppgett att de gett kammarledningen information om visst ärende. I övrigt synes åklagarnas information till kammarledningen ha varit av mer övergripande slag. GG har upplyst att han har varit väl medveten om att åklagarna haft prioriterade ärenden som de inte haft tid att hantera, men att han inte känt till situationen i varje enskilt ärende. Han har uppgett att han hela tiden hållit Åklagarmyndigheten informerad om kammarens situation.

I kammarchefens övergripande ansvar för åklagarkammarens verksamhet ligger en skyldighet att på eget initiativ skaffa sig kunskap om bl.a. förekomsten av äldre ärenden och behovet av att vidta åtgärder på enskilda rotlar. Särskilt under sådana förhållanden som rått vid åklagarkammaren i Halmstad – med hög arbetsbelastning, stora balanser och tydliga signaler från flera åklagare att de inte förmådde hantera sina ärenden i enlighet med föreskrivna frister – är det viktigt att kammarledningen skaffar sig en god överblick och kontroll över pågående ärenden. Här efter åligger det kammarledningen att vidta erforderliga åtgärder i de ärenden som inte handläggs med tillräcklig skyndsamhet och att göra nödvändiga prioriteringar.

Vidare är det viktigt att det finns goda rutiner för rotelvård och bevakning av ärenden med tidsfrister. Ytterst är kammarchefen ansvarig även för detta. Flera åklagare har i sina upplysningar angett att det under en stor del av aktuell tidsperiod inte fanns några särskilda bevakningsrutiner för ärenden med målsägande under 18 år. GG har bekräftat detta samt uppgett att man under våren 2009 införde särskilda märknings- och bevakningsrutiner för mål med unga lagöverträdare och unga målsägande samt skärpte rutinerna för rotelgenomgång.

Sammanfattningsvis kan sägas att kammarledningen under stora delar av aktuell period har brustit i sitt ansvar både när det gäller att i tillräcklig mån skaffa sig vetskap om i vilka ärenden frister överskreds och att se till att erforderliga åtgärder vidtogs i dessa ärenden samt när det gäller att skapa goda rutiner för rotelvård och bevakning av ärenden med tidsfrister. GG förtjänar därmed kritik.

Avslutande synpunkter

Som framgått av ovanstående redogörelser för de granskade ärendena kan i några fall ansvaret för delar av de uppkomna dröjsmålen tillskrivas polisen. Jag har dock inom ramen för denna granskning inte funnit tillräckliga skäl att initiera en granskning av polisens handläggning.

Jag noterar att Åklagarmyndigheten i verksamhetsplanen för 2010 fastställt att ett viktigt mål för de allmänna kamrarna är att stadgade beslutsfrister följs upp avseende ärenden med unga lagöverträdare och ärenden där målsäganden är under 18 år. Kamrarna ska vidta åtgärder för att hålla fristerna i dessa ärenden. Varje kammare har därmed i uppdrag att utarbeta rutiner för hur ledningen, gemensamt med de enskilda åklagarna, ska ansvara för att följa upp och bevaka frister i de ärenden där sådana gäller. Åklagarmyndigheten har också gett den områdesansvarige överåklagaren i uppdrag att särskilt följa åklagarkammaren i Halmstad vad avser kammarens rutiner för rotelvård samt för bevakning och hantering av bl.a. äldre ärenden och ärenden i vilka tidsfrister gäller. Detta arbete inleddes den 1 juni 2010.

Vid min granskning har jag funnit allvarliga brister i handläggningen av flera ärenden. Jag har funnit anledning att kritisera såväl enskilda åklagare som kammarchefen. Jag har även efter inspektionen fått in förhållandevis många nya anmälningar från enskilda avseende åklagarkammaren i Halmstad. Jag önskar därför att JO senast den 15 april 2011 får uppgift om kammarens balans per den 31

mars 2011 av ärenden i vilka 4 § LUL och/eller 2 a § FUK är tillämplig samt uppgift om i hur många av dessa ärenden som fristerna överskridits. Vidare önskas en redogörelse för den områdesansvarige överåklagarens iakttagelser och åtgärder med anledning av det uppföljningsuppdrag som denne erhållit.

Vad som i övrigt framkommit föranleder inte någon ytterligare åtgärd eller något uttalande från min sida. Med dessa uttalanden avslutas ärendet.

Bilaga 1 till JO:s beslut i ärende 6459-2009 och 6460-2009

FF anförde i huvudsak följande.

Bakgrund

När det gäller handläggningen hänvisas till respektive åklagares upplysningar med följande tillägg och förtydliganden.

405A-4366-06

Den första anmälan i ärendet inkom till åklagarkammaren den 14 november 2006. Ärendet har sedan kommit att omfatta totalt 134 brottsmisstankar. För flertalet har åtal väckts. Enligt diariet pågår förundersökning fortfarande avseende en brottsmisstanke, som gäller vapenbrott, medan de andra är avslutade. Vid kontakter med åklagarkammaren har det framkommit att ett antal brottsmisstankar avslutats felaktigt – åtal är väckt beträffande dessa men dom har inte meddelats.

Inledningsvis gjordes bedömningen att upplysningar och yttrande till JO skulle kunna lämnas på grundval av upplysningar från den handläggande åklagaren och efter en genomgång av uppgifterna i diariet. Efter att bl.a. kompletterande upplysningar hämtats in visade det sig emellertid svårt att yttra sig på detta material. Kontakt togs därför med kammaren för att infordra handlingarna i ärendet. Enligt upplysningar från vice chefsadministratören finns endast delar av akten i åklagarkammarens lokaler. Resterande delar – som är synnerligen omfattande och motsvarar ett par kartonger – finns sannolikt på den ort där åklagaren tidigare hade sitt tjänsteställe. Det är vidare oklart var vissa delar av akten finns. Mot bl.a. denna bakgrund har det bedömts ogörligt att inhämta hela akten till riksåklagarens kansli.

405A-995-07

Åklagaren har upplyst att hon inte kan minnas om hon informerat kammarchefen om just detta ärende.

405A-999-07

Ärendet, som under förundersökningens gång har handlagts av olika åklagare, har varit mycket omfattande – totalt har det avsett 23 brottsmisstankar, 17 anmälningar och sex misstänkta personer varav flera varit under 18 år när brotten begicks. Av brottsmisstankarna har 16 stycken avsett en och samma s.k. huvudmisstänkt, född i december 1988. Endast två av dessa misstankar avsåg brott begångna innan den misstänkte fyllt 18 år. De brottsmisstankarna tillhörde dem som skrevs av den 30 mars 2010. Några brottsmisstankar har avsett brott begångna i Stockholm vilka den 9 oktober 2008 har flyttats över och samordnats med detta ärende. I ärendet har en stor mängd beslag hanterats. Även andra tvångsmedelsbeslut har fattats.

Den första anmälan i ärendet kom in till åklagarkammaren den 7 mars 2007 och avsåg stöld. Två pojkar, 16 respektive 17 år, var misstänkta. De delgavs misstanke den 29 mars respektive den 2 april 2007. Det var förundersökningsprotokoll avseende detta brott som inkom till åklagarkammaren den 14 november 2007 och där beslut att inte väcka åtal fattades den 26 januari 2009. Av handlingarna framgår att den då ansvariga åklagaren redan i november 2007 påbörjat arbete med stämningsansökan och att hon i samband med det begärt visst kompletterande material av polisen.

Anmälan avseende övergrepp i rättssak inkom rätteligen den 28 april 2008. Beslut att inte väcka åtal i denna del fattades den 29 mars 2010.

Utöver den huvudmisstänkte åtalades ytterligare en person, född 1981, den 30 mars 2010.

Såvitt framgår av diariet har direktiv lämnats i ärendet den 7 mars, den 21 mars, den 13 april, den 14 maj, den 25 maj, den 8 juni, den 6 juli, den 13 september och den 18 oktober 2007, den 27 juni 2008 samt den 19 februari (i samband med beslut om komplettering), den 7 maj och den 28 september 2009.

Åklagaren har upplyst att hon minns att hon, i samband med diskussionen om samordning med ett ärende i Göteborg, muntligen informerade kammarchefen om själva samordningen och att det var ett omfattande ungdomsärende där fristerna överskreds. När det i juni 2008 blev så att Åklagarkammaren i Halmstad fick ta över Göteborgsärendet berättade åklagaren åter om ärendet.

Under hösten 2008 informerade hon löpande kammarledningen om ärendet, att fristerna överskreds och att hon inte hade tid att hantera ärendet.

AM-134603-07

Anmälan gjordes av socialnämnden den 28 november 2007 och inkom till åklagaren den 4 december.

Förundersökning inleddes den 6 februari 2008 varvid en person bedömdes vara skäligen misstänkt. Skriftliga direktiv upprättades denna dag men de synes inte ha expedierats till polisen. Samma dag hölls också förhör med målsäganden.

Vittnesförhör hölls den 27 och 29 februari samt den 8, 15 och 17 april 2008.

Den 21 augusti 2008 inkom en förfrågan från polisen angående ärendets gång.

Den 2 oktober och den 12 november 2008 expedierades direktiv till polisen.

Förhör med den misstänkte hölls den 13 november 2008.

Den 14 och den 18 november 2008 inkom förhör och annan utredningshandling från polisen.

I mars 2009 begärdes och förordnades offentlig försvarare.

Förundersökningsprotokoll redovisades den 14 april 2009.

Den 9 juni 2009 inkom förordnande av målsägandebiträde.

Den 16 juni 2009 diariesfördes beslut att förundersökningen skulle kompletteras. Enligt åklagarens upplysningar hade beslutet fattats den 4 juni.

Den 26 augusti 2009 diariesfördes direktiv daterade den 4 juni. Det framgår inte om och i så fall när direktiven har expedierats.

En påminnelse färdigställdes den 6 oktober 2009. Det framgår inte om och i så fall när denna har expedierats.

Nytt målsägandeförhör hölls den 25 november 2009 och inkom till åklagaren den 30 november 2009.

Tilläggsprotokoll inkom den 28 december 2009.

Den 14 januari 2010 beslutade åklagaren, på grund av preskription, att inte väcka åtal.

AM-10297-08

Anmälan om sexuellt övergrepp mot barn, en flicka född 1995, gjordes den 14 januari 2008. Även den misstänkte gärningsmannen var ung, född 1992. I samband med anmälan hölls ett förhör. Anmälan inkom till åklagaren den 16 januari 2008.

Den 4 mars 2008 inkom förhörsutskrift från polisen.

Förundersökning inleddes den 8 april 2008 för sexuellt övergrepp mot barn varvid en person bedömdes vara skäligen misstänkt och direktiv lämnades dagen därpå. Av direktiven framgår att åklagaren då bedömde att den pojke som formellt sattes upp

som skäligen misstänkt möjligen hade varit under 15 år vid brottstiden men att det fanns uppgifter om att det var en vuxen person som i själva verket kunde betraktas som gärningsman.

Den 30 juni 2008 hölls två förhör. Dessa synes inte ha redovisats till åklagaren.

Åklagaren skickade den 16 juni 2009 en påminnelse till polisen. Detta har dock inte diarieförts.

Direktiv lämnades den 4 november 2009. Dessförinnan synes åklagaren ha haft telefonkontakt med utredningsmannen.

Mellan den 4 och 10 november 2009 hölls flera förhör samt vidtogs andra utredningsåtgärder. Handlingarna inkom till åklagaren den 10 november varefter åklagaren den 13 november beslutade att lägga ned förundersökningen.

AM-127636-08

Den misstänkte delgavs misstanke, och har alltså bedömts vara skäligen misstänkt, den 15 augusti 2008.

Åklagaren har upplyst att hon inte har informerat kammarchefen om att tidsfristen skulle komma att överskridas eller överskridits i just detta ärende.

AM-138964-08

Åklagaren har upplyst att hon inte kan minnas om hon informerat kammarchefen om just detta ärende.

AM-181211-09

Åklagaren har upplyst att hon inte kan minnas om hon informerat kammarchefen om just detta ärende.

Rättslig reglering

I 23 kap. 4 § rättegångsbalken (RB) stadgas att förundersökningen ska bedrivas så skyndsamt som omständigheterna medger. Av 1 a § förundersökningskungörelsen (1947:948) framgår att förundersökningsledaren har ansvar för förundersökningen i dess helhet och att utredningen bedrivs effektivt. De som biträder förundersökningsledaren ska få behövliga direktiv för sitt arbete.

Enligt 2 a § förundersökningskungörelsen (FUK) ska en förundersökning där målsäganden vid tidpunkten för anmälan inte fyllt 18 år bedrivas särskilt skyndsamt, om brottet riktats mot bl.a. målsägandens hälsa och det för brottet är föreskrivet fängelse i mer än sex månader. Förundersökningen ska vara avslutad och beslut fattat i åtalsfrågan så snart det kan ske och senast inom tre månader efter den tidpunkt då det finns någon som är skäligen misstänkt för brottet. Tidsfristen får överskridas endast om det är motiverat med hänsyn till utredningens beskaffenhet eller andra särskilda omständigheter.

Den föreskrivna tremånadersfristen kan således i undantagsfall överskridas. I den utredning som låg till grund för införandet av 2 a § förundersökningskungörelsen anförs som exempel på när fristen får överskridas att utredningen är omfattande, att det är flera personer inblandade som måste förhöras flera gånger eller att många barnförhör behöver hållas. Personalbrist eller förekomsten av ett stort antal ärenden av förturskaraktär utgör inte skäl att överskrida fristen (SOU 2000:42 s. 85 f. och s. 91).

Enligt 4 § lagen (1964:167) med särskilda bestämmelser om unga lagöverträdare (LUL) ska en förundersökning mot den som inte fyllt 18 år och som gäller brott på vilket fängelse kan följa bedrivas med särskild skyndsamhet. Förundersökningen ska avslutas och beslut i åtalsfrågan fattas så snart det kan ske och senast inom sex veckor från dagen för delgivning av brottsmisstanke enligt 23 kap. 18 § första stycket RB. Tidsfristen får överskridas endast om det är nödvändigt med hänsyn till att den misstänkte ska delta i medling med anledning av brott eller utredningens beskaffenhet eller andra särskilda omständigheter.

Även sexveckorsfristen kan alltså i vissa fall överskridas. Av förarbetena framgår att fristen får överskridas endast om det är absolut nödvändigt, t.ex. om det är fråga om

en mycket omfattande brottsutredning såsom vid ligabrottslighet med många misstänkta och ett stort antal brott som är svårutredda. Ett annat exempel är att man under förundersökningens gång upptäcker nya brott som den unge misstänks för eller att den unge under det att förundersökningen pågår begår nya brott. Ytterligare exempel är att det är nödvändigt att genomföra tekniska undersökningar som tar lång tid. Det förhållandet att det för tillfället råder brist på utredningspersonal eller att andra uppgifter anses böra ges företräde innebär däremot inte att fristen får överskridas. Utredningen ska slutföras så snart det kan ske, vilket innebär att hela tidsfristen får utnyttjas endast om det är nödvändigt (se prop. 1994/95:12 s. 62 f. och 96 f.).

Av 2 § Åklagarmyndighetens föreskrifter och allmänna råd (ÅFS 2007:5) om bevakning och uppföljning vid Åklagarmyndigheten av pågående förundersökningar framgår att åklagaren vid behov ska följa upp ärende genom att vidta åtgärder för att driva förundersökningen framåt med tillräcklig skyndsamhet. Åklagaren får inte dröja med att vidta sådana åtgärder längre tid än tre månader från det att utredningsåtgärder senast vidtogs eller åklagaren genom direktiv, påminnelser eller på annat sätt verkade för att driva förundersökningen framåt.

Om de åtgärder åklagaren har vidtagit inte lett till att förundersökningen drivits framåt med tillräcklig skyndsamhet ska åklagaren enligt 4 § underrätta kammarchefen om detta. Av de allmänna råden framgår att en underrättelse bör lämnas om åklagaren under en längre tid genom påminnelser och på andra sätt vid tre tillfällen försökt att driva utredningen framåt utan resultat eller om förundersökningen inte drivits framåt under en tid av åtta månader. När kammarchefen har mottagit en sådan underrättelse ska han eller hon, enligt 5 §, vidta de åtgärder som är lämpliga.

Bedömning

Handläggningstiden m.m.

405A-4366-06

Av diariet, åklagarens upplysningar och övriga inhämtade uppgifter framgår att ärendet varit synnerligen omfattande och mycket svåröverskådligt. Ärendet rör 134 brottsmisstankar och diariet innehåller 334 handlingsnummer. Akten synes ha varit uppdelad och huvuddelen finns enligt uppgift för närvarande inte tillgänglig i åklagarkammarens lokaler utan förvaras, som det verkar, på annan ort där handläggande åklagare tidigare hade sitt tjänsteställe.

Vidare har det kommit fram att diarieföringen och dokumentationen har varit påtagligt bristfällig och i vissa fall direkt missvisande. Följande exempel kan nämnas. Beträffande flertalet stämningsansökningar framgår inte om och i så fall när de expedierats till tingsrätten. Som exempel kan vidare nämnas att det beträffande misstankar om bl.a. misshandel och olaga hot mot unga målsägande samt diverse andra brott (K39869-08, K39870-08 och K39872-08) har diarieförts att förundersökningsprotokoll har kommit in den 12 oktober 2009 och att beslut om att väcka åtal fattats den 16 oktober 2009. Det kan inte utläsas av diariet om någon stämningsansökan har upprättats eller expedierats. Nästa anteckning beträffande dessa brottsmisstankar är att laga kraftvunnen dom har inkommit och brottsmisstankarna har avslutats. Vid närmare kontroll har detta visat sig felaktigt. Någon dom har inte meddelats avseende dessa brott. Enligt diariet finns det också andra åtal som väckts, där dom ska ha meddelats trots att någon huvudförhandling inte synes ha hållits efter det att åtal väcktes. Vid kontakter med vice chefsadministratören har upplysts att inte någon av dessa stämningsansökningar ligger bland instämnda mål. Det har dock visat sig att det vid tingsrätten finns öppna åtal, där huvudförhandling inte har hållits. Var åklagarkammarens handlingar finns rörande denna del av ärendet är för närvarande oklart. Till detta kommer att brottsmisstankar mot den huvudmisstänkte handlagts i ytterligare tre ärenden varvid det har upplysts att en del åtgärder som även avsett det nu aktuella ärendet har diarieförts och dokumenterats i något av de andra ärendena.

Sammantaget har det därför inte varit möjligt att bilda sig en mer exakt uppfattning om hur ärendet har handlagts. Mitt allmänna intryck är dock att handläggningen i stort inte präglats av den skyndsamhet som varit önskvärd. I ett par avseenden finns dock förutsättningar att göra mer preciserade bedömningar.

Vid genomgång av diariet och de handlingar som finns sparade elektroniskt har jag särskilt noterat att en del av ärendet avsett brott mot unga målsägande, de anmälningar som nämnts ovan avseende misshandel och olaga hot mot två pojkar i 15-årsåldern varav den ene var den misstänktes son. Denne har i samband med anmälan också begärt och beviljats besöksförbud innebärande förbud för hans far att ta kontakt med honom. Den misstänkte har hörts som skäligen misstänkt den 30 december 2008 och anmälningarna har inkommit till åklagaren samma dag. Den 1 januari 2009 har, såvitt framgår av diariet, den misstänkte begärts häktad för dessa och andra brott. Han försattes på fri fot vid häktningsförhandlingen. Då synes utredningen i princip ha varit klar. Förundersökningsprotokoll redovisades, som nämnts, den 12 oktober 2009 varefter åtal väcktes den 16 oktober. Några diarieförda direktiv eller påminnelser avseende dessa anmälningar finns inte i ärendet utöver ett direktiv som är daterat den 3 februari 2010, då åtal redan hade väckts.

Det kan konstateras att tidsfristen enligt 2 a § FUK har löpt ut den 30 mars 2009 och alltså har överskridits med drygt ett halvår. Såvitt jag kan se har något skäl att överskrida fristen inte funnits utan åklagaren borde följaktligen ha vidtagit åtgärder för att se till att utredningen skyndsamt kunde slutföras. Sedan förundersökningsprotokoll väl redovisats har åklagaren dock omgående fattat beslut i åtalsfrågan.

Det bör lyftas fram att det också finns flera exempel, utöver det nu nämnda, på att beslut i åtalsfrågan fattats kort efter det att förundersökningsprotokoll kommit in till åklagaren.

Av handlingarna i den del av akten som jag har kunnat granska framgår emellertid också att det finns redovisade förundersökningsprotokoll som blivit liggande lång tid innan beslut i åtalsfrågan fattats. Exempelvis väcktes åtal den 23 januari 2009 – av en annan åklagare än rotelinnehavaren – avseende vapenbrott, grovt brott, olaga hot, rattfylleri, narkotikabrott, ringa brott och olovlig körning som redovisats i förundersökningsprotokoll den 26 oktober 2007. Att ett färdigt förundersökningsprotokoll avseende en relativt okomplicerad utredning blir liggande så länge som ett år och tre månader är naturligtvis inte acceptabelt.

Avslutningsvis vill jag, såvitt avser detta ärende, anföra följande. Avsikten med ett diarium är att visa ärendets behöriga gång. Det som kommit fram angående brister i fråga om diarieföring, dokumentation och ordning i ärendet och de därav följande svårigheterna att följa ärendets gång, är ett tydligt exempel på vikten av att alla åtgärder som vidtas i ett ärende diarieföras och dokumenteras på rätt sätt samt att akten och däri ingående handlingar förvaras på ett sådant sätt att den utman svårighet kan återfinnas. Det måste vara möjligt för t.ex. en ny åklagare att kunna lita på att diariet ger en rättvisande bild av ärendets innehåll och det får inte råda någon tveksamhet om vad akten innehåller eller vilken status ärendet har. Den brist på ordning som rått i detta ärende är enligt min uppfattning helt oacceptabel.

Jag har fått information om att förändringar har skett vid Åklagarkammaren i Halmstad efter JO:s inspektion. Det ligger inom den områdesansvarige överåklagarens uppgifter att följa upp kamrarnas rutiner för rotelvård samt för bevakning och hantering av bl.a. äldre ärenden och ärenden där tidsfrister gäller. Detta är också något som för närvarande ägnas särskild uppmärksamhet. Iakttagelserna i detta ärende och vad som i övrigt kommit fram gör emellertid att jag har funnit skäl att ge den områdesansvarige överåklagaren i uppdrag att särskilt följa Åklagarkammaren i Halmstad i de nämnda avseendena och vidta de åtgärder som bedöms nödvändiga. Detta arbete kommer att inledas vid det kammarbesök som sedan tidigare är planerat att genomföras den 1 juni 2010.

405A-999-07

Flera av de misstänkta i ärendet har varit under 18 år vid brottstiden. Det faktum att åklagaren tilldelats en hel arbetsvecka för åtalsarbete i ärendet visar på ärendets

omfattning och komplexitet. De flesta brottsmisstankarna har avsett skadegörelse, som kommit att rubriceras som grova brott, i form av klotter och anmälningar har successivt, under en period om ett år och tre månader, inkommit till åklagarkammaren. Av åklagarens upplysningar framgår att den huvudmisstänkte, åtminstone i slutet av utredningstiden, varit svår att nå. Sammantaget menar jag att det är uppenbart att ärendet varit sådant att den föreskrivna sexveckorsfristen, i de delar den gällt i ärendet, fått överskridas.

Den totala handläggningstiden för ärendet har varit mycket lång. Mot bakgrund av ärendets omfattning och karaktär är det svårt att ha en bestämd uppfattning om vad som varit en rimlig sammanlagd utredningstid. Det är också svårt att ta ställning till om varje anmälan, sedd i sitt sammanhang, har handlagts med tillräcklig skyndsamhet. Jag vill i denna del föra fram följande.

Av diariet framstår det som att, efter en första förhållandevis intensiv period, det har varit glest mellan åklagarens direktiv. Åklagaren har emellertid upplyst att det även förekommit muntliga, informella kontakter samt olika genomgångar med polisen. Dessa har inte diarieförts vilket är en brist. Därtill kommer att det fortlöpande tillkommit nya anmälningar i ärendet samt att åklagaren också under utredningarnas gång fattat ett flertal beslut i tvångsmedels- och förundersökningsfrågor. Ett stort antal förhör har hållits och andra utredningsåtgärder har vidtagits. Jag nöjer mig i denna del med att återigen konstatera att den sammanlagda utredningstiden varit mycket lång.

Det har framkommit att ett par förundersökningsprotokoll, avseende unga misstänkta, som kommit in i november 2007 blev liggande till januari 2009 innan beslut i åtalsfrågorna fattades. Ett sådant dröjsmål är naturligtvis helt oacceptabelt. Av åklagarens upplysningar framgår att det inträffade beror på förbiseende och det torde åtminstone delvis ha sin förklaring i att en ny åklagare den 1 mars 2008 tagit över ärendet, något som ger anledning att framhålla vikten av att det vid kamrarna finns rutiner för hur överlämnande respektive övertagande av ärenden ska gå till. När en åklagare tar över ett ärende är det givetvis viktigt att han eller hon – på samma sätt som när ett nytt ärende kommer in – skaffar sig en överblick över innehållet, bl.a. för att sådant som är brådskande inte ska bli liggande. I de fall en åklagare lämnar över ett ärende eller en hel rotel till en annan åklagare har naturligtvis den överlämnande åklagaren ett ansvar för att uppmärksamma den nya åklagaren på sådant som kräver skyndsamt handläggning. Ytterst är det kammarledningens ansvar att skapa förutsättningar för att överlämnande och övertagande av ärenden fungerar så att situationer som den nu aktuella kan undvikas.

När det gäller ”huvudutredningen”, där förundersökningsprotokoll redovisades den 30 april 2008 och där huvuddelen av besluten i åtalsfrågorna fattades först den 30 mars 2010 kan följande sägas. Inledningsvis, under våren och sommaren 2008 torde dröjsmålet ha orsakats av försök att samordna ärendet med ett pågående ärende i Göteborg. Sedan september 2008 har emellertid, såvitt framgår av åklagarens upplysningar, avsikten varit att åtal skulle väckas för de brott som redovisats i detta ärende. Anledningen till att så inte skedde under hösten 2008 synes vara åklagarens ansträngda arbetsituation i kombination med ärendets omfattning. Åklagaren har uppgett att hon informerat sin chef om detta. I december 2008 redovisades ytterligare ett förundersökningsprotokoll.

Att åtal inte kunde väckas i januari 2009, när åklagaren fått en arbetsvecka avsatt för ärendet, utan åklagaren bedömde att utredningen behövde kompletteras är naturligtvis olyckligt och kom att leda till att handläggningen fördröjdes med över ett år. Även om den misstänkte var svår att nå och polisen två gånger fick skicka ärendet till Stockholm för att förhör skulle hållas där, anser jag att den tidsutdräkt beslutet om komplettering har lett till är orimligt lång. Enligt min mening borde åklagaren – särskilt mot bakgrund av att det var ett ungdomsärende som redan var mycket gammalt – ha vidtagit fler åtgärder för att skynda på handläggningen och, om det inte gav resultat, tidigare övervägt huruvida de kompletteringar som begärts verkligen skulle genomföras.

AM-134603-07

Det kan inledningsvis konstateras att sedan anmälan i detta ärende, som gällde misshandel mot en pojke som var knappt 13 år gammal, kom in till åklagaren den 4 december 2007 har det dröjt två månader innan förundersökning inleddes, en person sattes upp som skäligen misstänkt och direktiv upprättades den 6 februari 2008. Detta är naturligtvis ett alldeles för långt dröjsmål för ett ärende som kräver skyndsamt handläggning. Det är också en brist att det av diariet inte går att utläsa om direktiven, såväl dessa första som några av de senare upprättade, expedierats till polisen.

Det har inte, utifrån handlingarna i akten, diarieuppgifter och åklagarens upplysningar, gått att med säkerhet klarlägga vilka överväganden åklagaren gjort i ärendet samt när olika åtgärder vidtagits.

Av det som kommit fram är det emellertid uppenbart att åklagaren inte varit så aktiv i sitt förundersökningsledarskap som hon borde och att utredningstiden till följd av det blivit oacceptabelt lång. Det kan därvid konstateras att tremånadersfristen enligt 2 a § FUK har löpt ut den 6 maj 2008 och att beslut att inte väcka åtal fattats först den 14 januari 2010.

AM-10297-08

I detta ärende, som gällde misstankar om att en ung pojke begått sexuella övergrepp mot en flicka född 1995, har den totala handläggningstiden uppgått till ungefär ett år och åtta månader. Särskilt mot bakgrund av att både målsäganden och den misstänkte var unga har det, enligt min mening, varit angeläget att utreda ärendet med största skyndsamhet. Det är uppenbart att ärendet inte har handlagts med den skyndsamhet som har krävts. Bl.a. har det dröjt för lång tid innan förundersökning inleddes och direktiv lämnades. Vidare dröjde det över ett år innan åklagaren, då inga utredningsåtgärder redovisats, påminde polisen om ärendet. Sammantaget har handläggningstiden blivit oacceptabelt lång och åklagaren borde självfallet långt tidigare än hon gjorde ha vidtagit åtgärder för att driva utredningen framåt. I ärendet har också förekommit brister i diarieföringen.

AM-127636-08

Ärendet gäller bl.a. misshandel och olaga hot vid ett tillfälle mot två flickor i femtonårsåldern. Tremånadersfristen har löpt ut den 15 november 2008. Åtal väcktes den 4 november 2009. Fristen har alltså överskridits med nästan ett år.

Av åklagarens upplysningar framgår att hon inte uppmärksammat att en särskild tidsfrist gällt för ärendet. Åklagaren har i samband med att direktiv lämnades noterat att målsägandena var underåriga och hon borde då, som hon själv säger, ha uppmärksammat polisen på att ärendet krävde skyndsamt handläggning.

Eftersom åklagaren tillhörde ett team som normalt inte handlägger sådana ärenden och då ärendetypen inte heller synes ha framgått av märkning på aktomslaget eller liknande, kan jag ha viss förståelse för det inträffade. Det måste ändå framhållas att det naturligtvis alltid är viktigt att en åklagare är uppmärksam på förhållanden som kan utgöra grund för särskilt skyndsamt handläggning. I detta sammanhang finns det anledning att också betona vikten av att det vid åklagarkammrarna finns rutiner för identifiering, hantering och bevakning av ärenden med unga misstänkta eller unga målsägande. Jag noterar med tillfredsställelse att sådana rutiner nu har införts vid Åklagarkammaren i Halmstad vilket ger bättre förutsättningar att i framtiden undvika situationer som den aktuella. Som tidigare nämnts har jag också gett den områdesansvarige överåklagaren i uppdrag att vidta de eventuellt ytterligare åtgärder som kan vara nödvändiga.

Som åklagaren själv ger uttryck för är det, särskilt då en tidsfrist gällt, inte på något sätt godtagbart att ett ärende blir liggande så länge som nästan ett år utan att någon åtgärd vidtas. Jag delar åklagarens uppfattning att hon, i enlighet med ÅFS 2007:5, genom påminnelser eller på andra sätt borde ha verkat för att skynda på utredningen. Naturligtvis borde detta ha skett långt tidigare än vad som kom att bli fallet.

AM-138964-08

Ärendet gällde misstankar om att en 12 år gammal pojke blivit misshandlad av sin

mor och moster. Sedan förundersökning inletts och åklagaren lämnat direktiv, bl.a. innebärande att målsägandeförhör skulle hållas, synes inte något ha hänt i ärendet på drygt ett år. Att ett ärende om barnmisshandel blir liggande så länge är naturligtvis oacceptabelt, även om det i detta fall inte innebär att någon frist har överskridits eftersom ingen har bedömts vara skäligen misstänkt i ärendet. Utredningen har ändå omfattats av kravet på särskild skyndsamhet i 2 a § FUK. Som åklagaren själv uppger borde hon självfallet ha vidtagit åtgärder för att skynda på utredningen.

Åklagaren har i sina upplysningar redogjort för vilka överväganden hon tror sig ha gjort inför beslutet att lägga ned förundersökningen och anledningen till att målsäganden inte förhöordes innan hon fattade sitt beslut. Jag vill för egen del anföra följande. Enligt Åklagarmyndighetens handbok "Handläggning av ärenden rörande övergrepp mot barn" bör målsägandeförhör med ett barn hållas inom två veckor från det att åklagaren beslutade att inleda förundersökning eller tog över förundersökningsledarskapet. Skälen för att barnförhör bör hållas så tidigt som möjligt är bl.a. att barn tenderar att glömma fortare än vuxna och att det finns en risk för att de påverkas av andra samtal som hinner äga rum före förhöret. I detta fall har åklagaren bedömt att det gått så lång tid att det inte längre var meningsfullt att hålla något målsägandeförhör. Detta är en utpräglad bedömningsfråga där jag inte finner anledning att ha någon synpunkt på åklagarens överväganden. Däremot är det naturligtvis ytterst olyckligt att den aktuella situationen kom att uppstå till följd av den långa handläggningstiden.

AM-181211-08

Detta ärende gällde sexuellt utnyttjande av barn mot två flickor där en person bedömdes vara skäligen misstänkt den 19 november 2008. Enligt huvudregeln skulle beslut i åtalsfrågan således ha fattats senast den 19 februari 2009. Beslut att lägga ned förundersökningen fattades emellertid först den 29 september 2009. Tremånadersfristen har alltså överskridits med drygt sju månader. Anledningen till detta synes – utöver åklagarens ansträngda arbetssituation – främst ha varit att en förundersökning avseende våldtäkt mot barn, med samma två flickor som målsägande, den 12 januari 2009 inletts mot en annan person. De båda utredningarna har samordnats. Åklagaren har vidare upplyst om att ärendet i bevishänseende var mycket komplicerat. Sammantaget synes omständigheterna, enligt min uppfattning, ha varit sådana att tidsfristen fått överskridas.

Av handlingarna och åklagarens upplysningar framgår att utredningsåtgärder fortlöpande har vidtagits i ärendet. Åklagaren synes också ha varit omsorgsfull i sin handläggning. Mot bakgrund av ärendets karaktär anser jag ändå att utredningen, i vart fall efter januari 2009, borde ha bedrivits med större skyndsamhet och jag delar åklagarens uppfattning att hon borde ha fattat beslut i ärendet tidigare än hon gjorde. Jag har också noterat att en del utredningsåtgärder inte har diarieförts vilket är en brist.

Allmänna överväganden – underrättelse till kammarledningen och kammarledningens ansvar m.m. Som framgått ovan är min uppfattning att inte något av de ärenden som nu är föremål för granskning har handlagts med tillräcklig skyndsamhet. I flera fall har lagstadgade frister överskridits, åklagare har dröjt med att vidta åtgärder för att föra utredningen framåt och färdiga förundersökningsprotokoll har blivit liggande länge utan att beslut fattats i åtalsfrågan.

Av åklagarnas upplysningar och kammarchefens yttrande har framgått att situationen på Åklagarkammaren i Halmstad under stora delar av den tid som nu är aktuell har varit påtagligt besvärlig med en mycket tung arbetsbörda. Den bild kammarchefen ger av det besvärliga läget vid kammaren bekräftas av den områdesansvarige överåklagaren. Ett stort antal ärenden eller personalbrist anses visserligen inte vara godtagbara skäl för att överskrida fristerna enligt 4 § LUL eller 2 a § FUK, men det kan konstateras att sådana omständigheter varit starkt bidragande orsaker till att handläggningen av ärendena har dragit ut på tiden. Balanserna har numera minskat vid kammaren och arbetsläget har förbättrats men det som kommit fram visar att situationen ännu inte är tillfredsställande. Det finns därför anledning att

särskilt följa utvecklingen vid kammaren genom det uppdrag till den områdesansvarige överåklagaren som tidigare nämnts.

Det primära ansvaret för att skyndsamhetskraven efterlevs och att tidsfristerna inte överskrids har naturligtvis den handläggande åklagaren, medan kammarchefen har ett övergripande ansvar för att åklagarkammarens verksamhet bedrivs i enlighet med gällande regler samt att rutiner och förutsättningar skapas för detta.

Som jag i andra sammanhang har framhållit åligger det den handläggande åklagaren att underrätta kammarledningen när svårigheter av nu aktuellt slag uppkommer. En av åklagarna har upplyst om att hon informerat kammarledningen om situationen i ett visst ärende, 405A-999-07, och i samband med en rotelgenomgång har kammarledningen, enligt uppgift från åklagaren, fått information om ärendet 405A-4366-06. I övrigt synes åklagarnas information till kammarledningen ha varit mer övergripande. Kammarchefen har också bekräftat att han varit väl medveten om att åklagarna haft prioriterade ärenden som de inte haft tid eller möjlighet att hantera men uppgett att han inte haft kännedom om situationen i varje enskilt ärende.

Enligt min uppfattning torde det inte alltid vara nödvändigt för en åklagare att, i situationer som denna, lämna detaljerade upplysningar om varje enskilt ärende utan det centrala är att kammarchefen får tillräcklig information om de ärenden som inte hinns med, för att kunna vidta erforderliga åtgärder samt vid behov göra nödvändiga prioriteringar och eventuella omfördelningar. Varken i ÅFS 2007:5 eller i övrigt ställs några formella krav på att denna typ av upplysningar till kammarchefen – till skillnad mot underrättelser enligt 4 § ÅFS 2007:5 – ska dokumenteras eller diarieföras i ärendet.

I kammarchefens övergripande ansvar för åklagarkammarens verksamhet ligger också ett ansvar för att på eget initiativ skaffa sig kunskap om bl.a. förekomsten av gamla ärenden och behovet av att vidta åtgärder på enskilda rotlar. Detta kan t.ex. ske genom att kammarledningen tar ut och går igenom statistik och balanslistor samt att uppföljning sker utifrån det som kommer fram. Särskilt under sådana förhållanden som rått vid Åklagarkammaren i Halmstad, med hög arbetsbelastning och stora balanser, är det viktigt att såväl handläggande åklagare som kammarledningen har en god överblick och kontroll över pågående ärenden för att på bästa sätt kunna prioritera mellan olika arbetsuppgifter och då i största möjliga utsträckning förhindra att t.ex. ärenden med tidsfrister blir liggande.

Jag vill i detta sammanhang nämna att Åklagarmyndigheten, i verksamhetsplanen för 2010, fastställt att ett viktigt mål för de allmänna kamrarna är att lagstadgade beslutsfrister följs upp avseende ärenden med unga lagöverträdare och där målsäganden är under 18 år. Kamrarna ska vidta åtgärder för att hålla fristerna i dessa ärenden. Varje kammare har därmed i uppdrag att utarbeta rutiner för hur ledningen, gemensamt med de enskilda åklagarna, ska ansvara för att följa upp och bevaka frister i de ärenden där sådana gäller.

Bilaga 2 till JO:s beslut i ärende 6459-2009 och 6460-2009

GG:s upplysningar

Jag hänvisar rörande de enskilda ärendens handläggning till vad de ansvariga åklagarna har anfört, och vill därutöver tillägga följande.

För att teckna en bakgrund till varför detta har inträffat vill jag peka på följande;

Ärendeinflödet till Åklagarkammaren i Halmstad har under den senaste femårsperioden ökat med 30 %. 2005 inkom 4610 ärenden, 2006 inkom 4979 ärenden, 2007 inkom 5253 ärenden, 2008 inkom 5731 ärenden och under 2009 inkom 6020 ärenden. Under 2008 ökade ärendeinflödet med 478 ärenden eller närmare 10 %.

Under 2007 beslutades det att en kammaråklagare skulle överflyttas till Åk Helsingborg. Jag godkände detta eftersom rekryteringen till ytterligare en vice chefsåklagare pågick och jag antog att rekryterings och tillsättningsförfarandet

skulle vara klart före årsskiftet 2007/2008. Av olika skäl tog tillsättningsförfarandet tid och tjänsten som ny vice chefsåklagare på kammaren tillsattes inte förrän den 1 maj 2008. Den rotel som kammaråklagaren som förflyttades till Helsingborg haft avslutades och fördelades på kammarens övriga åklagare.

Med hänsyn till ärendetillströmningen och den ökande förväntade ärendetillströmningen redogjorde jag vid budgetdialogen inför verksamhetsåret 2008 hur jag såg på verksamheten. Jag förklarade vilken ärendetillströmning vi förutsåg (det har visat sig att jag underdrev) och att arbetsbelastningen på kammarens åklagare redan vid årsskiftet 2007/2008 var mycket hög.

Under april och maj 2008 slutade fyra kammaråklagare vid kammaren för att gå till andra arbetsuppgifter. Dessa fyra motsvarade då nära 25 % av kammarens åklagare. På motsvarande sätt som under hösten avslutades deras rotlar och fördelades på kammarens kvarvarande åklagare. Lottningen ändrades även såtillvida att ungdomsmål fördelades ut på de flesta av kammarens åklagare. Arbetsbelastningen under våren och försommaren 2008 var så hög att flera åklagare hade över 30 ärenden färdiga för beslut och uppåt 70 ärenden under utredning. Vi tvingades också ställa in ordinarie ting. I denna situation som kammaren då befann sig i beslutade Riksåklagaren om anställningsstopp.

Jag hade tät kontakt med Åklagarmyndigheten och förklarade att kammarens situation var helt ohållbar och att vi inte klarade att hålla fristerna i ungdomsmål och mål med unga målsäganden och att kammarens arbetstryck utgjorde en allvarlig fara för personalens arbetsmiljö. Åklagarmyndigheten gav också dispens för anställningsstoppet och vi kunde anställa två åklagaraspiranter under hösten 2008. Inledningsvis förbättrade detta inte vår arbetsituation eftersom dessa aspiranter måste ha handledare. Under hösten 2008 stöttade också Åklagarkammaren i Borås vår verksamhet genom att ta tingsförhandlingar i Varberg. Senare under hösten fick vi lov att ta in pensionerade åklagare och att rekrytera ytterligare en åklagare som började den 1 december 2008.

Under senhösten 2008 hade arbetssituationen lugnat sig så pass att vi kunde påbörja en balansavarbetning på kammaren. Denna avarbetning accelererade under våren 2009 då vi kunde anställa en pensionerad åklagare som på heltid under tre månader kunde hjälpa till med att avarbete våra balanser.

Under våren 2009 förändrade vi också rutinerna på kammaren genom att vi i och med personalförstärkningarna åter kunde avdela ett antal åklagare som ungdomsåklagare. Vi införde också särskilda märknings och bevakningsrutiner för mål med unga lag överträdare och unga målsägande (Fuk § 2a) och skärpte rutinerna för rotelgenomgång. Under hösten 2009 bedömde jag att vi närmade oss en rationell arbetsbalans på kammaren men jag var ju också medveten om att den balans vi hade var tyngre än vad antalet ärenden gav sken av (viktpoängen på kammarens balans var mycket högre än viktpoängen på andra kammare med ungefär likartad balans, vilket betyder grövre ärenden)

Jag kan inte säga att jag varit medveten om situationen i alla de ärenden som efterfrågas i remissen, men jag har varit väl medveten om att de flesta åklagare på kammaren haft prioriterade ärenden som de inte haft tid eller möjlighet att handlägga. Det har under 2008 och början av 2009 inte funnits möjlighet att avsätta all den tid som behövts. Det har helt enkelt inte funnits personal att tillgå. Dessutom har kammaren under aktuell period haft flera ärenden där det av ärendets omfattning och av säkerhetsskäl varit nödvändigt med två åklagare. Kå AA, BB och EE har alla handlagt sådana ärenden under aktuell period.

Sammanfattningsbevis så är det naturligtvis olyckligt och beklagligt att de ärenden som är föremål för remiss inte har handlagts på ett sätt som lagstiftaren förutsett och att handläggningen dragit ut på tiden. Jag har som kammarchef varit medveten om situationen och har hela tiden hållit Åklagarmyndigheten underrättad om att så varit fallet. Som jag nämnde ovan har kammaren infört nya rutiner för att bevaka handläggningen av unga lagöverträdare och unga målsäganden och vi har också skärpt rutinerna för rotelgenomgång. Kammaren har också fått personalförstärningar.

Bilaga 3 till JO:s beslut i ärende 6459-2009 och 6460-2009

AA:s upplysningar

Yttrande till JO i ärende AM 138964-08

Kronologisk redogörelse för vad som hänt i ärendet

Aktuell anmälan inkom till Åklagarkammaren i Halmstad den 5 september 2008 och blev lottad på mig.

Av anmälan framgår att målsäganden den 1 september 2008 inkom till polisstationen i Varberg tillsammans med sin pappa och gjorde en anmälan om bl.a. misshandel som skulle ha ägt rum någon gång under tiden 20-29 juli 2008 i Varberg. Det skulle ha varit målsägandens mamma och moster som misshandlat honom. Målsäganden var född 1996. I anmälan fanns det inga uppgifter om att anmälningsupptagaren noterat skador på målsäganden.

Jag beslutade den 10 september 2008 att inleda förundersökning för misshandel. Jag lämnade även den 10 september 2008 direktiv till polisen om att förhör skulle genomföras med målsäganden. Förhöret skulle videoinspelas med hänsyn till målsägandens ålder. Förhör skulle även genomföras med målsägandens pappa angående vad han känner till om händelsen, varför det dröjt med anmälan och om eventuella skador som han iakttagit på sin son.

Den 30 september 2009 får jag del av ett förhör som genomförts samma datum med målsägandens pappa. Av det förhöret framgick att han sedan en längre tid tillbaka inte hade någon kontakt med sin son. Sonen bodde numera hos sin mamma tillsammans med sina bröder. På fråga uppgav han att han inte hade sett någonting av den misshandel som anmälts. Han var på semester när den skulle ha ägt rum. Han hade inte sett några skador på sin son. Han kände inte till om det är någon annan som bevittnat misshandeln. Det fanns inga uppgifter i förhöret med pappan om att sonen skulle ha sagt till honom att han fått skador.

Den 30 september 2009 beslutade jag att nedlägga förundersökningen med motiveringen att det inte längre finns anledning att fullfölja förundersökningen. På det utredningsmaterial som nu föreligger går det inte att bevisa att den eller de som varit misstänkta har gjort sig skyldiga till brott. Ytterligare utredning kan inte antas förändra bevisläget på ett avgörande sätt.

Jag hade inte lagt in någon som skäligen misstänkt i ärendet.

Överväganden inför beslutet att lägga ned förundersökningen

Jag minns inte detta ärende. Jag tror att när jag fick del av förhöret med pappan och tog del av övriga handlingar i ärendet har jag resonerat som så att eftersom det hade gått relativt lång tid sedan anmälan, att det numera skulle vara mycket svårt att kunna styrka brott, även om man skulle ha hört målsäganden.

Varför inte mina direktiv följdes om att förhör skulle genomföras med målsäganden kan jag inte svara på. Jag vet inte om det är så att man inte fått tag i målsäganden eller om det varit problem med att få honom att inkomma till förhör.

Rent allmänt kan jag säga att min uppfattning är att förhör i möjligaste mån ska äga rum med barn som är målsägande, om de inte är så unga att de inte har ett tillräckligt utvecklat språk. Min uppfattning är även att förhör med målsäganden under 15 år bör videoinspelas.

Angående handläggningstiden

Av det direktiv jag lämnat framgår det att jag noterat att målsäganden var under 18 år. Jag borde i enlighet med de interna bestämmelser om rotelvård som gäller inom åklagarmyndigheten ha skickat påminnelse i ärendet för att påskynda handläggningen av ärendet.

Anledningen till att så inte skett är att min arbetsbelastning har varit så hög under aktuell tidsperiod. Jag tillhör relationsvåldsteamet vid kammaren.

Under oktober 2007 slutade en åklagare på kammaren och under 2008 slutade fyra stycken åklagare på kammaren och en åklagare var föräldraledig. Detta gjorde att arbetstrycket på kammaren blev mycket stort. Dessa åklagares ärenden fördelades på de åklagare som fanns kvar på kammaren. Jag fick för min egen del bl.a. ta över ett antal ärenden som gällde misstankar om vålds- och sexualbrott.

En av åklagarna i relationsvåldsteamet fick även lottningsstopp under september - november månad 2008 för att bistå en kollega i teamet för grova våldsbrott. Det föranledde att vi blev en färre i relationsvåldsteamet, vilket gjorde att arbetstrycket ökade än mer på övriga åklagare i teamet.

Senare under 2008 var det en annan åklagare i relationsvåldsteamet som fick lottningsstopp och ett antal ärenden från den åklagarens rotel lades över på bl.a. mig.

Under 2009 skulle jag som relationsvåldsspecialist vid kammaren medverka i Rikspolisstyrelsens utbildning avseende BiNR-brott i nära relation. Utbildningen föranledde en del planering tillsammans med de utbildningsansvariga från Polismyndigheten i Halland. Utbildningen började i april månad 2009 och pågick till den 9 juni 2009, sammanlagt 17 dagar. Ytterligare utbildningsgenomgång i november månad 2009, sammanlagt 4 dagar. Den utbildningen tog mycket av min tid. Det var som regel två utbildningstillfällen per dag mellan 8-12 och 13-17 och två dagar per vecka. Under aktuell tid hade jag även lottning och sessioner.

Den 11 maj 2009 lottades jag på ett ärende som kom att bli mycket omfattande och med häktade. Det var ett ärende som flyttades över från en annan kammare. Flera av målsäganden i ärendet var under 18 år. Det genomfördes ett stort antal förhör med målsäganden som videoinspelades. Åtal väcktes den 10 september 2009 och den 16 september 2009. Huvudförhandlingen påbörjades den 18 september 2009 och avslutades den 5 oktober 2009 vid Halmstads tingsrätt.

Under 2008 fanns det på kammaren inte några särskilda bevakningsrutiner för ärenden med målsäganden under 18 år. Dessa akter var vid denna tidpunkt inte märkta på något sätt. Kammaren hade inte några bevakningsrutiner för ärenden med målsäganden under 18 år. Det är under 2009 som det beslutades att en gul/grön tejprensa ska sättas på akten för att uppmärksamma åklagaren på att det är ett ärende med målsäganden under 18 år.

Vid kammarmöten under bl.a. 2008 påtalades det för kammarledningen om det orimliga i vår arbetssituation, att tidsfrister inte kunde hållas och vi efterlyste prioriteringar. Detta påtalades även vid möten som vi teamledare hade tillsammans med kammarledningen. Vi hade även med anledning av arbetsbelastningen ett särskilt fackmöte där vi enades om synpunkter som framfördes till kammarledningen vid ett kammarmöte. Jag har även vid samtal med kammarchefen påtalat att jag och andra i relationsvåldsteamet inte hinner med och att lagstadgade tidsfrister överskrids. Min uppfattning är att kammarledningen var införstådd med den mycket höga arbetsbelastning som rådde för flera åklagare på kammaren och att de försökte att få tillskott av ytterligare åklagare till kammaren.

Yttrande till JO i ärende AM 181211-09

Kronologisk redogörelse för vad som hänt i ärendet

Anmälan K 35779-08 inkom till Åklagarkammaren i Halmstad den 18 november 2008 och den 19 november 2008 inkom från polisen anmälan från Socialnämnden i Falkenbergs kommun. Av anmälan från socialnämnden framgick att målsäganden HH, född 1999, hade lämnat vissa uppgifter till sin mamma om vad som skulle ha hänt när hon och hennes kamrat JJ, född 2000, hade sovit över hos KK (pappa till målsäganden JJ).

Den 19 november 2008 beslutade jag att inleda förundersökning och lämnade samma datum direktiv om att förhör skulle genomföras med målsäganden HH och att förhöret skulle videoinspelas. Även att förhör skulle genomföras med måls-

ägandens föräldrar. Målsäganden skulle även tillfrågas om ifall hon önskade ett målsägandebitråde.

Den 19 november 2008 genomförde kriminalinspektör LL förhör med målsäganden HH. Förhöret videospelades.

Den 19 november 2008 genomfördes även förhör med målsäganden HH:s mamma MM. Det framkom då att målsägandens föräldrar var separerade och att målsäganden bodde tillsammans med sin mamma och dennes nye man. Förhör genomfördes därför inte med målsägandens pappa.

Den 19 november 2008 beslutade jag att KK skulle läggas in som skälig misstänkt för brott mot målsäganden HH.

Den 24 november 2008 lämnade jag in en framställan om förordnande av målsägandebitråde för HH.

Den 24 november 2008 genomförde samma förhørsledare ytterligare ett förhör med målsäganden HH. Även detta förhör videospelades.

Den 24 november 2008 genomfördes ett förhör med NN, kontaktperson för målsäganden HH på dennes skola.

Den 24 november 2008 beslutade jag att KK skulle läggas in som skälig misstänkt för sexuellt utnyttjande av barn mot målsäganden JJ.

Den 25 november 2008 lämnade jag in en begäran om att en särskild företrädare skulle förordnas för målsäganden JJ. Samma datum beslutade Varbergs tingsrätt om förordnande av särskild företrädare för barn.

Den 25 november 2008 genomförde kriminalinspektör LL förhör med målsäganden JJ. Förhöret videospelades.

Den 26 november 2008 genomfördes förhör med målsäganden JJ:s mamma OO.

Den 27 november 2008 genomfördes ytterligare ett förhör med målsäganden JJ. Förhöret videospelades.

Den 27 november 2008 inkom från Varbergs tingsrätt förordnande av målsägandebitråde för HH.

Den 3 december 2008 genomfördes ett förhör med målsäganden HH:s mamma MM. Det förhöret berörde hennes kännedom om en annan händelse som målsäganden berättat om. Den händelsen som senare föranleder att anmälan K 670-09 upprättas.

Den 8 december 2008 hörs KK och delges misstanke om våldtäkt mot barn alternativt sexuellt utnyttjande av barn avseende målsäganden HH och sexuellt utnyttjande av barn avseende JJ.

Den 29 december 2008 genomfördes förhör med PP. Hon hördes om ifall hon kände till vem QQ är som målsäganden talat om i förhör och hans efternamn.

Av uppgifter som framkom vid förhör med målsäganden HH och JJ om att de skulle ha blivit utsatta för brott vid en annan tidpunkt och av en annan person registrerades den 9 januari 2009 anmälan K 670-09. Även den anmälan lottades på mig och det ärendet fick diarienummer AM 5500-09.

Jag beslutade den 12 januari 2009 att inleda förundersökning. Brottsmisstanken avsåg våldtäkt mot barn.

Den 12 januari 2009 beslutade jag att QQ skulle läggas in som skälig misstänkt.

Den 14 januari 2009 genomfördes förhör med QQ:s hustru RR.

Den 14 januari 2009 genomfördes förhör med QQ och han delgavs misstanke om våldtäkt mot barn.

Den 15 januari 2009 inkom i skrivelse i ärende AM 181211-08 från målsägandebiträdet advokat SS.

Jag besvarade samma datum hans skrivelse per telefon till honom. Jag informerade då honom om att det vid förhör med målsäganden framkommit ytterligare brottsmisstankar mot en annan person.

Den 2 april 2009 inkom det från förhørsledaren förfrågan om direktiv.

Jag hade därefter muntligen kontakt med förhørsledaren LL och vi kom överens om att vi skulle boka en tid för genomgång av ärendet. Vi bestämde tidpunkten för mötet till den 11 maj 2009.

Den 8 maj 2009 inkom skrivelse från målsägandebiträdet advokat SS. Enligt en tjänsteanteckning den 29 juni 2009 hade jag haft kontakt med advokat SS och informerat honom om förundersökningens bedrivande och bevisproblemen i ärendet. Vi diskuterade även ifall det kunde vara meningsfullt att genomföra ytterligare förhör med målsäganden.

Den 11 maj 2009 ägde mötet rum på polishuset i Varberg, videorummet. Jag och förhørsledarna kriminalinspektör LL och kriminalinspektör TT var närvarande. Vi tittade tillsammans på samtliga videoförhör med målsäganden och gick igenom vad som framkommit av övriga förhör och utredningsåtgärder.

Jag fick även uppgift om att QQ tidigare skulle ha varit åtalad vid Varbergs tingsrätt för sexuellt ofredande mot en flicka. Jag införskaffade och tog del av domen i mål nr B 2147-04. Jag lät även införskaffa förundersökningsprotokollet (anmälan K 8081-04) som legat till grund för åtalet och tog del av detta. Ärende nr C 5-11-1424-04. Det åtalet hade ogillats. Domen var av stort intresse då den gärningen hade likheter med vad målsäganden nu hade berättat om.

Efter att jag ånyo gått igenom förundersökningsmaterialet i båda ärendena beslutade jag den 29 september 2009 att nedlägga förundersökningen avseende AM 181211-09 och AM 5500-09. Beslutsmotiveringen var att det inte längre finns anledning att fullfölja förundersökningen. På det utredningsmaterial som nu föreligger går det inte att bevisa att den eller de som varit misstänkta har gjort sig skyldiga till brott. Ytterligare utredning kan inte antas förändra bevisläget på ett avgörande sätt.

Anledningen till långsam handläggning

Detta ärende var enligt min mening mycket komplicerat ur bevishänseende. Jag behövde tid för att analysera bevisläget och bedöma om det fanns möjlighet att kunna styrka brott såvitt avsåg misstankarna mot KK och QQ eller någondera av dem.

Av innehållet i de direktiv jag lämnat kan konstateras att jag uppmärksammat att målsäganden i ärendena var under 18 år. Jag har haft en kontinuerlig kontakt med förhørsledaren och muntligen lämnat direktiv i ärendet. Jag borde ha fattat beslut i ärendena med större skyndsamhet. Anledningen till att så inte skett är att min arbetsbelastning har varit så hög under aktuell tidsperiod. Tiden för att kunna få gå igenom förundersökningsmaterialet och värdera de olika utsagorna fanns inte, då arbetsbelastningen var så hög och inflödet av nya ärenden var stort avseende relationsärenden. Jag tillhör relationsvårdsteamet vid kammaren.

Bilaga 4 till JO:s beslut i ärende 6459-2009 och 6460-2009

BB:s upplysningar

Angående 405A-4366-06

Som framgår av ärendebeteckning är detta ett ärende som konverterats från det tidigare diarieföringssystemet Brådis. Redan då det konverterades till Cåbra var det stort och spretigt. Flera olika misstänkta förekom i olika konstellationer. Några av dessa förkom även på andra diarienummer i andra konstellationer. Särskilt den enda nu återstående misstänkte UU har varit, och är alltså mycket flitigt förekommande; det finns också nya diarienummer där han förekommer.

I rubricerade ärende finns sammanlagt 132 brottsmisstankar registrerade gentemot UU.

Anledningen till att detta ärende har blivit liggande så länge är dess svåröverskåd-
lighet, ständiga tillväxt samt sambanden med andra ärendenummer och misstänkta.
För att gå igenom ärendet krävs mycket tid, och då det varit en mycket tung arbets-
belastning på kammaren, särskilt under 2009, har det varit mycket svårt att få
tillfälle att arbeta ostört med detta ärende tillräckligt länge för att göra det klart.

Undertecknad tillhör relationsvårds- och - sexbrottsteamet som under 2009 varit
särskilt underbemannat. Samtidigt har vi haft många mycket stora tids-, arbets- och
mentalt energikrävande mål med frihetsberövanden, för egen del har jag haft flera
sådana mål parallellt pågående.

Den ständiga tillströmningen av anmälningar i målet 405A-4366-06 gjort att när
direktiv har lämnats har sedan flera nya anmälningar hunnit inkomma innan polisen
har utfört de begärda åtgärderna. UU har också varit svår att nå.

Åklagarkammaren har vid två tillfällen – 2009-01-01 och 2009-12-30 – begärt UU
häktad för att kunna sätta streck i ärendetillströmningen, men det har avslagits av
tingsrätten. Tvångsmedlen har gällt i de andra diarienumren, men syftet har
naturligtvis varit att fatta beslut i lagföringsfrågan avseende samtliga öppna K-
anmälningar som gällt UU.

Skriftliga direktiv som har diarieförts i detta ärende har lämnats 070710, 070714,
081003, 090911, 100203, 100208 och 100330. Då är också att märka att mer
generella direktiv syftande på samtliga öppna K-anmälningar kan ha lämnats i de
övriga ärendena.

Direktiv har också lämnats muntligt vid flera tillfällen, tyvärr har inte alla diarieförts
då de ofta skett vid möten där dator kopplad till Cåbra inte funnits tillgänglig.

Övriga ärendenummer:

405A-649-06 (7 brottsmisstankar avseende UU samt 7 ytterligare misstänkta)

AM-801-08 (8 brottsmisstankar avseende UU samt 6 ytterligare misstänkta)

AM-209929-09 (5 brottsmisstankar avseende UU samt 4 ytterligare misstänkta)

Avseende AM-134603-07

Ovanstående avsåg en anmälan om misshandel gentemot en pojke född 1994 och
uppvuxen med en aspergersdiagnosticerad mor. Utpekad var moderns sambo. När
anmälan gjordes hade pojken sagt i skolan att han blev slagen av mammans sambo
med pinnar. Där hade man uppfattat att detta skulle skett i anslutning till att det
sades. Man hade också många andra uppgifter om som visade att pojkens uppväxt-
miljö var ohälsosam, bland annat att mamman ville placera honom i särskola trots att
han var normalintelligent. Då hans utveckling var i fara i hemmet och pojken blev
omhändertagen enligt LVU.

När pojken hördes berättade han mycket litet och visade tydligt att han alltjämt var
lojal mot sin mamma och i viss mån mot hennes sambo. Dock berättade han om att
visst våld skulle ha förekommit, oklart när det skulle varit.

Då pojken enligt skolpersonalen visade att han var på väg att utvecklas väl beslutade
jag i samråd med utredarna att låta ärendet vila något så att pojken skulle ”landa” i
sin nya miljö. Tanken med detta var att han skulle bli mer trygg så att förmådde
berätta om vad han varit utsatt för, om det nu var så att han blivit misshandlad av
mammans sambo. Detta samtal finns tyvärr inte diariefört eller dokumenterat, utan
skedde muntligt någon gång i slutet av 2008.

Då han sedan efter ett knappt år hördes på nytt lämnade han i stort sett samma upp-
gifter men tidsbestämde dem så pass att det mesta var preskriberat. Här uppstod
dock ett missförstånd, då jag felaktigt fick uppfattningen att han också talat om
misshandel under senare tid som då inte skulle varit preskriberad. Det gick till så
att jag frågade utredaren efter förhöret (som jag inte haft möjlighet att vara med på)

om pojken hade berättat om misshandel. Jag uttryckte mej inte i klartext och sade inte "brott som inte är preskriberade", utan antog att utredaren förstod att jag menade detta då det varit hela tanken med att hålla ett nytt förhör vid tillfället. Hon svarade ja på min fråga utan att uppfatta att jag syftat på ej preskriberade brott, och poängterade att man också vid husrannsakan hittat de pinnar i bostaden som pojken talat om. Med detta missförstånd i tankarna tog jag del av förhöret och uppfattade inte tidsaspekten riktigt. Utredningen slutredovisades men jag beslutade om ett kompletterande förhör där den misstänktes försvarare fick möjlighet att ställa frågor.

När jag sedan fick hela utredningen och noggrannare tog del av förhören med pojken insåg jag mitt misstag och konstaterade att det han berättat om låg så pass långt tillbaka i tiden att det helt klart var preskriberat. Ärendet avskrevs.

Kronologi

080206 Direktiv om första förhör gavs

Dessa direktiv verkar inte ha gått fram till polisen, möjligen på grund av att jag gjort något fel vid den elektroniska överföringen

081002 Direktiven skickades igen med vissa tillägg

I slutet av 2008 muntlig överenskommelse om att avvakta

090414 Nytt förhör som hållits inkom

Därefter muntliga direktiv om slutredovisning

090414 Slutredovisades första gången 090604, nya direktiv om komplettering muntligt samma dag

090616 Beslutet om komplettering infört i Cåbra

091130 Tagit del av kompletterande utredningshandlingar, därefter muntliga direktiv att slutredovisa igen

091228 förundersökningen redovisades

100114 Beslut att inte väcka åtal

Angående AM-10297

Anmälan inkom 080116.

I detta ärende lämnades direktiv 080409 till den ordinarie utredaren.

Tidsutdräkten mellan anmälan och direktiv berodde bland annat på att undertecknad då var sysselsatt med en stor och tung utredning avseende serievåldtäkter, där huvudförhandlingen fick göras om i tingsrätten.

Påminnelse skickades 090616 då ingenting verkade ha skett. Handlingar inkom 091110. De begärda utredningsåtgärderna var gjorda, men de hade inte skickats över till åklagaren. Detta berodde på att den ordinarie utredaren var utlånad till annan enhet på polisen, och ingen hade lagt märke till att de inte skickats över.

Ärendet avskrevs 09111.3

BB inkom härefter med ett kompletterande yttrande.

Angående AM-134603-07

Angående antal förhör som har hållits: Jag har uttryckt mig felaktigt efter att först ha tänkt felaktigt. Endast två förhör har hållits med pojken som är målsägande. De är de två som finns i huvudprotokollet och tilläggsprotokollet.

Samtalet med förhørsledaren hölls troligen någon månad innan tilläggsprotokollet redovisades, dvs runt månadsskiftet nov-dec 2009. Detta är jag dock osäker på då det inte är dokumenterat.

Vad gäller mitt påstående om att man gjort husrannsakan och påträffat pinnar visar det sig vara ett ytterligare ett missförstånd av mig. Tyvärr hade jag av tidsbrist inte kontrollerat detta ordentligt, då förundersökningsprotokollet inte fanns kvar i Cåbra-systemet. Jag har nu kontrollerat saken och inser att jag missminde mig. Förekomsten av pinnar ägnade att slåss med hade framkommit i förhöret med den misstänkte; han berättade själv att han hade några naturpinnar sådana som målsäganden beskrivit, i bostaden. Dessa sade han att han fått från ett dödsbo, och att han hade sparat dem därför att de påminde honom om pinnar som han själv blev slagen med som barn. Dessa pinnar blev som sagt aldrig tagna i beslag.

Det är riktigt att ett förundersökningsprotokoll inkom 090414, att jag kallat det "förhör" beror ju på att det inte var det slutgiltiga förundersökningsprotokollet, eftersom jag bestämde mig för att komplettera det. Detta var måhända felaktigt uttryckt.

Angående 405A-4366-06

Detta ärende har vuxit som en hydra, och blivit mer och mer oformligt och svåröverskådligt, vilket varit det som orsakat svårigheterna att ta itu med handläggningen. Omfattningen gör att det blir mycket tidskrävande att sätta sig ner att gå igenom allt som finns för att få ett slut på ärendet, och denna tid har aldrig funnits. Som sagt har jag försökt få den mest brottsaktive av de misstänkte, UU, häktad för att få ett slut på ärendet, men det har inte lyckats. Man får då hålla i minnet att han också funnits på två andra diarienummer, varför häktningsframställan finns i annat ärende. De personer som varit misstänkta är mycket brottsaktiva. Det är omöjligt att ge en kortfattad redogörelse för ärendet, så jag bifogar utskriften från diariebladen och brottsmisstankarna. Bifogar även de direktiv som lämnats skriftligt.

Angående information till kammarledningen om överskridande av tidsgränser

Från relationsväldsteamets sida har denna information gått till så att teamledaren återkommande vid möten med kammarledningen, påpekat att vi är alltför få åklagare i teamet, arbetsanhopningen är alltför stor och att det är omöjligt att hålla tidsfrister. Teamledaren AA har sedan delgivit mig att kammarledningen inte visat något intresse för denna information, utan såsom jag har förstått det närmast viftat bort den. Detta har fått mig att dra slutsatsen att kammarledningen inte ville ha någon information. Dock har vid ett tillfälle kammarledningen haft en genomgång på min rotel; detta torde ha varit någon gång under hösten 2008 eller vintern-våren 2009. De blev informerade om att 405a-4366-06 vuxit sig enormt stort och oformligt. De färdiga förundersökningsprotokoll som fanns då åtgärdades av VV.

Eftersom trycket har varit enormt för min del under 2009; flera frihetsberövade i flera parallella komplicerade utredningar som krävt att jag hela tiden hållit mig uppdaterad för att kunna lämna fortlöpande direktiv; har arbetsanhopningen varit sådan att jag tappat kontrollen och greppet om vad som funnits på roteln utöver i de mål där det funnits frihetsberövanden. Att då utan att ha den tiden (och med utmattningsdepressionen hängande över axlarna) reda ut exakt vilka ärenden som blivit för gamla är omöjligt. Om man har för många ärenden tappar man nämligen kontrollen, särskilt om man inte alls hinner jobba med de flesta av dem. Att jag haft för många ärenden har kammarledningen hela tiden vetat.

Bilaga 5 till JO:s beslut i ärende 6459-2009 och 6460-2009

DD:s upplysningar

Ärende 405a-999-07

Brottsmisstankarna mot den som varit huvudmisstänkt i ärendet har i huvudsak avsett skadegörelse (klotter) i ett större antal fall över ett par års tid. Anmälningar om brott begångna under åren 2005-2008 inkom till åklagarkammaren under tiden

från och med den 21 mars 2007 till och med den 26 juni 2008. Ett par misstänkta har förekommit och även några andra brottsmisstankar än skadegörelse. En misstänkt kvarstår i ärendet och han delgavs första gången misstanke om brott den 24 februari 2007 i samband med gripande. Därefter har husrannsakan skett med omfattande beslag och flera olika tekniska undersökningar har genomförts hos SKL avseende bl.a. färganalys och datorer. Den 30 maj 2007 inkom förordnande av offentlig försvarare för misstänkt.

Den åklagare som inledningsvis var lottad på ärendet skulle vara föräldraledig och blev sjuk en tid innan dess. När den nuvarande rotelinnehavaren tillträdde sin tjänst den 1 mars 2008 var skrivbordet fullt av stora högar med akter som skulle hanteras samtidigt som kammaren förlorade ytterligare fyra kammaråklagare fram till maj 2008 och hela myndigheten införde anställningsstopp. Arbetsläget under 2008 var extremt ansträngt, förtvivlat. Under denna tid bedrevs förundersökningsarbetet i ärendet efter bästa förmåga med direktiv, informella telefonsamtal angående olika frågor med utredaren, genomgång av utredningen och av beslag hos polisen, nya misstankar och nedläggning av misstankar. Den huvudmisstänkte blev även föremål för utredning av brottsmisstankar hos åklagarna i Göteborg och kontakter skedde med kå WW, för samordning. Renodling av 405a-999-07 beträffande inblandade misstänkta skedde i syfte att kunna överlämna Halmstads ärende till Göteborg för gemensam lagföring. Huvudförundersökningen i 405a-999-07 redovisades till åklagarkammaren den 30 april 2008. Yttrande från socialtjänsten var redan inhämtat. I juni 2008 inkom ytterligare misstankar om skadegörelse och övergrepp i rättsak i anledning av den genomförda förundersökningen som utreddes och redovisades i förundersökningsprotokoll som inkom den 2 december 2008.

Vid telefonkontakt med Åklagarkammaren i Göteborg den 16 maj 2008 med en åklagaraspirant, Chi, som bevakade ärendet var deras utredning ännu inte klar och ny kontakt för samordning av överlämnandet skulle ske i början av juni. I mejl den 19 juni 2008 skrev den nya ansvariga åklagaren, kå XX, bl.a. att Halmstads utredning var bättre och att det enligt hans uppfattning var att vore lämpligare att Göteborgs ärenden flyttades över till Halmstad som också hade hemvistforum och äldsta ärendet. Planen var därvid att vi med hänsyn till semestrar etc. några veckor in i juli skulle skriva var sin stämningsansökan till Varbergs tingsrätt, vilket dock inte skedde. Vid förnyad kontakt med Åklagarkammaren i Göteborg efter sommaren den 9 september 2008 var kå WW tillbaka i tjänst och kunde konstatera att det var problem med deras utredning som ännu inte var färdig att åtala. Vid detta telefonsamtal överenskomms att Halmstad inte längre skulle vänta på Göteborgs utredning (sannolikt skulle den förundersöknings begränsas) utan istället åtala de brott som låg färdiga.

Under hösten 2008 var arbetsläget alltjämt mycket ansträngt i Halmstad, ärenden med frihetsberövade fick prioriteras och det var många förhandlingsdagar. 405a-999-07 var så pass omfattande att det, trots flera försök, inte gick att läsa in och få ett helhetsgrepp om det på ströddagar samtidigt som andra arbetsuppgifter skulle skötas. Jag påpekade flera gånger under hösten 2008 för vice kå och vid åtminstone ett tillfälle för kå att jag hade ett stort väldigt gammalt ungdomsmål liggande som jag inte kan hantera. Runt årsskiftet tog jag även upp problemet med kammarens chefsadministratör som ordnade (jag fick uppfattningen att hon vidtalade kå) så att jag fick en fredad vecka 19-23 januari 2009 för att kunna handlägga och åtala i ärendet.

När jag bereddes tillfälle att sitta ner och arbeta igenom den nära två decimeter tjocka akten med flera ingående mappar fann jag till min fasa förundersökningsprotokoll avseende andra brott inkomna den 5 och 14 november 2007 gällande två, i marginalen till vissa skadegörelser, medmisstänkta. I det ena fallet ansåg jag mig inte kunna påräkna en fällande dom och beslöt den 26 januari 2009 att inte väcka åtal och beträffande det andra utfärdade jag ett strafföreläggande som godkändes den 30 januari 2009.

Vid genomgång av de samlade utredningarna i övrigt under den avsatta tiden gjorde jag bedömningen att brottsligheten avseende skadegörelse i sin helhet skulle

rubriceras som grov skadegörelse med hänsyn till omfattningen, planläggningen, systematiken och delvis även värdet. Eftersom misstänkt inte var delgiven misstanke om detta, och enligt min bedömning inte heller formellt delgiven misstanke om vissa ingående brott eller hörd om dessa, var jag tvungen att besluta om komplettering av förundersökningen den 19 januari 2009. Polisen fick direktiv om komplettering i beslutet. Under den vecka jag fått avsatt för ärendet fortsatte jag arbetet med att förbereda stämmingsansökan.

Misstänkt har under ärendets gång blivit allt mer svår att nå och förmå att komma till polisen. Vid tiden för kompletteringarna vistades han i Stockholm och kom inte ner till Varberg varför polisen i Varberg fick skicka ärendet på remiss till Stockholm. Det förhör med delgivning av misstankarna om grov skadegörelse som genomfördes i Stockholm den 6 maj 2009 bedömdes av mig som klart ofullständigt varför ärendet på nytt fick skickas på remiss. Misstänkt blev i förhör, genomfört den 21 juni 2009 och inkommet till åklagarkammaren i Halmstad den 9 september 2009, ändå inte klart delgiven samtliga misstankar. Efter visst övervägande lämnades den 29 september 2009 direktiv om slutdelgivning för att ärendet inte skulle bli liggande ytterligare. Vid informellt samtal med polisen runt årsskiftet och vid telefonsamtal den 30 mars 2010 hade inte misstänkt blivit slutdelgiven utredningen med kompletteringarna. Beslutet om komplettering har, för att ärendet skall kunna avgöras, fått återkallas den 30 mars 2010. Det har således inte blivit möjligt att åtala för de grova skadegörelserna på sätt som var avsett. Ett åtal omfattande färre brott har väkts den 30 mars 2010 för de brott som misstänkt varit korrekt delgiven och hörd om tillsammans med talan om förverkande av klotterverktyg och åtal i ett överflyttat ärende i övrigt har brottsmisstankarna avslutats.

Bilaga 6 till JO:s beslut i ärende 6459-2009 och 6460-2009

EE:s upplysningar

Yttrande till JO i ärende am 127636-08

Kronologisk redogörelse för vad som hänt i ärendet

Ärendet inkom till Åklagarkammaren i Halmstad den 18 augusti 2008. Ärendet lottades på mig. Brottsmisstankarna avsåg bl a misshandel och olaga hot där målsägarna var under 18 år. Målsägarna, den misstänkte och samtliga vittnen var hörda i ärendet.

Den 17 oktober 2008 beslutade jag att förundersökningsledarskapet skulle övertas av mig. Jag lämnade samma dag direktiv till polisen om några få utredningsåtgärder (inhämtande av skadeståndsanspråk och journalutdrag) och att ärendet därefter kunde slutdelges.

Den 29 september 2009 tillskrev jag polisen och önskade besked om utredningsläget.

Den 12 oktober 2009 tillskrev jag polisen och bad dem att handlägga ärendet med förtur.

Den 27 oktober 2009 lämnade jag påminnelse till polisen om att beakta skyndsamhetskravet.

Den 29 oktober 2009 inkom förundersökningsprotokoll.

Den 4 november 2009 väckte jag åtal.

Tingsrätten har under november 2009 förordnat målsägandebiträde och offentlig försvarare. Målet är inte utsatt till huvudförhandling.

Anledningen till långsam handläggning

Ärendet har först legat två månader hos mig innan jag beslutade överta förundersökningen och lämna direktiv, därefter har det legat ytterligare nästan ett år

utan att jag skickat någon påminnelse till polisen. I samband med att jag övertog förundersökningen och lämnade direktiv i oktober 2008 har jag noterat att målsägarna var under 18 år och borde uppmärksammat polisen om att ärendet skulle handläggas skyndsamt. Jag har därmed åsidosatt både den lagstadgade tidsfrist som gällt i ärendet och de interna regler om s.k. rotelvård som vi har inom åklagarmyndigheten. Det är naturligtvis helt oacceptabelt men min arbetsbelastning var så hög att jag inte uppmärksammade att jag lottats på ett ärende där särskild tidsfrist gällt och att tidsfristen överskreds. På grund av den höga arbetsbelastningen har jag inte heller haft möjlighet att iakttä reglerna för rotelvård.

Jag tillhör ett team som inte regelmässigt handlägger ärenden där målsäganden är under 18 år. Från april eller maj 2008, då flera erfarna kammaråklagare samtidigt lämnade sina tjänster för andra anställningar, ändrades lottningen så att jag kom att handlägga sådana ärenden. Dessa akter var vid denna tidpunkt inte märkta på något särskilt sätt. Kammaren hade ingen bevakningsrutin för ärenden med målsägande under 18 år och jag hade inget eget system som säkerställde att tidsfristen hölls. Det har senare införts en rutin där en flerfärgad tejprensa på aktomslaget uppmärksammar åklagaren på att det är ett ärende med målsägande under 18 år.

Min och andra åklagares arbetssituation var mycket ansträngd från halvårsskiftet 2008 fram till sommaren 2009. 25 % av kammarens åklagare slutade vilket resulterade i att deras ärenden lottades ut på de åklagare som fanns kvar. Lottningen ändrades också vilket resulterade i att jag från april eller maj månad 2008 fick börja handlägga ungdomsärenden. Jag var också handledare för en aspirant som började hösten 2008.

I mars 2008 lottades jag på ett ärende med häktade som kom att bli mycket omfattande. Jag var ensam åklagare fram till dess att huvudförhandlingen skulle påbörjas i tingsrätten och ärendet upptog stor del av min arbetstid. Åtal väcktes i slutet av augusti 2008, huvudförhandlingen i tingsrätten kom att omfatta 18 rättegångsdagar och 13 dagar i hovrätten. Förhandlingen i hovrätten avslutades den 27 februari 2009. Samma dag väckte jag åtal i ett annat omfattande ärende med flera häktade som sammanlagt kom att omfatta 11 huvudförhandlingsdagar i tingsrätten fram till den 20 april 2009. Utöver detta har jag parallellt med det senast nämnda målet handlagt två större förundersökningar avseende grov brottslighet med flera häktade och med flera huvudförhandlingsdagar vardera. Del av hösten 2008 hade jag reducerad lottning.

Min uppfattning är att kammarledningen var införstådd med den mycket höga arbetsbelastning som rådde för samtliga åklagare på kammaren och att de i sin tur mycket aktivt verkade för att få tillskott av ytterligare åklagare. Vi åklagare påtalade vid kammarmöten under 2008 det orimliga i vår arbetssituation, att tidsfrister inte kunde hållas och efterlyste prioriteringar. Vi hade också med anledning av arbetsbelastningen ett särskilt fackmöte där vi enades om synpunkter som framfördes till kammarledningen vid ett kammarmöte.